A KNJI

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto X. - Štev. 226 (2845) | Poštnina plačana v gotovini / Spedizione in abbon. post. I. gr. | TRST, četrtek 23. septembra 1954 | Cena 20 lir

Opozicija zahteva v parlamentu odstop Scelbe in njegove vlade

Scelba je bil notranji minister v času, ko se je afera začela in ko so jo skušali prikriti - Debata o primeru Montesi v italijanskem senatu - Nenaden preobrat v pisanju vladnega tiska - Piccioni, Montagna in Polito so lahko deležni amnestije?

(Od našega dopisnika)

RIM, 22. — Afera Montesi-Montagna, ki je včeraj zvečer z neštetimi posebnimi izdajami časopisev razgibala javno mnenje v Rimu in v vsej Italiji, je danes prišla tudi na dnevni red parlamenta. V senatu je Terracini zahteval, naj Scelba odstopi.

Vlada je namreč pristala na to, da se o zadnjih vladnih spremembah (Piccionijev odstop, imenovanje Martina za zunanjega ministra in Erminija za prosvetnega ministra) začne parlamentarna debata, kot je zahtevala opozicija. Zatrjujejo, da so bili demokristjani prisiljeni opustiti svoj prvotni namen, da zagovarjajo tezo o nepotrebnosti debate, ker so bile spremembe izvršene v okviru vlade same. Normalno opravičilo za to bi dejansko tudi lahko našli, vendar se je, kot vse kaže, zdelo to demokristjanskim manjšim zaveznikom liberalcem in socialnim demokratom v sedanjem trenutku politično zelo neprikladno, ker bi omogočilo opoziciji nove špekulacije, kot jih je že omogočila dosedanja vladna politika poskušanja prikrivanja škandala. Sklep o tem, da se vlada spusti v parlamentarno debato je bil sprejet na včerajšnji seji ministrskega sveta, ne brez diskusije in Scelbovega upiranja. Ob začetku današnje seje senata je predsednik Merzagora sporočil, da se vlada ne upira debati o zadnjih vladnih spremembah.

Kakšno bo stališče opozicije, so napovedovali že članki in komentarji v današnjih listih. Tako je pisala «Unità»: da se stvar ne sme ustaviti pri ugotavljanju kazenske odgovornosti, temveč da je treba zadevo razčistiti do konca. Nennijev «Avanti!» je poudaril potrebo parlamentarne preiskave, ki so jo socialisti že zahtevali in ki naj razčisti politično in upravno ozadje afere. Monarhistično glasilo «Il Popolo di Roma» pa zahteva odgovor, zakaj je bilo potrebno toliko časa, da se razčistijo zločini, o katerih si je javno mnenje že poprej lahko ustvarilo jasno sliko. Poleg tega je «Unità» zapisala še, da ni mogoče imeti zaupanja, da bo sodna oblast res izpolnila svojo nalogo, «dokler sta zaradi prikrivanja še vedno nerazčiščena Giulianova smrt in zastrupitev Pisciotte».

Na današnji seji senata je vodja skupine KPI Terracini razširil napad na osebo samega predsednika vlade. Opozoril je, da je bil Scelba notranji minister v času umora Vilme Montesi in poskušanja prikrivanja vse zadeve, v času Mutovega procesa in v času odstopa poveljnika policije Pavona, in da ni mogoče trditi, da bi notranji minister prav ničesar ne vedel o početju svojih podrejenih. Ce ne gre za skrajno hudo brezbrižnost ali neodpustljivo lahkomiselnost, ki tudi ne izključuje politične in moralne odgovornosti, je dejal Terracini, sta možni dve hipotezi, ki sta po splošnem mnenju verjetnejši: neposredno soodgovornost s početjem kvestorja Polita ali odgovornost zaradi poskusov prikrivanja Politovih kaznivih dejanj. Ni važen razlog za takšno ravnanje, osebno prijateljstvo s Piccionijem ali strankarska solidarnost — važno je, da je «Piccioni sprejel svojo moralno odgovornost in posledice nesrečnega družinskega primera in da mora tudi predsednik vlade storiti isto».

Terracini je končal z zatrdilom, da pomeni «prisotnost sedanje ministrske garniture v vladnih klopeh žalitev moralne vesti italijanskega ljudstva in pravice sploh» in z zahtevo, da vlada vrne svoj mandat parlamentu.

Isto je zahteval v imenu PSI tudi Lussu, ki je obtožil Scelbo, da je bil vedno «tako radodaren z naklonjenostjo in podporo do Polita in Pavone» in nato poudaril, da brez «pogumnega nastopa zasebnih državljanov» (pri tem je mislil verjetno na Muta) država nikoli ne bi bila razčistila afere Montesi. Vprašal je tudi, zakaj je vlada tako dolgo preprečevala Piccionijev odstop, čeprav se je ta hotel umakniti, in zakaj je De Carova «upravna preiskava» prinesla rezultate, «ki so na sredi med zabavnim in grotesknim». Prav tako je zahteval, naj pravosodni minister pove, zakaj je predstavnik javnega tožilstva, na katerega vlada lahko vpliva, dvakrat arhiviral preiskavo o smrti Vilme Montesi.

Končno je na današnji seji senata govoril še monarhist Guariglia ki je zahteval debato o sedanjih pogajanjih za ureditev tržaškega vprašanja.

Zahteve iz debate ponavlja tudi resolucija vodstev obeh parlamentarnih skupin PSI, ki priporoča nato parlamentarno debato o sedanjem evropskem položaju, preden bi se Italija udeležila konference devetih v Londonu.

O samem poteku preiskave se izve, da je namestnik državnega pravdnika Scardia včeraj skoraj vso noč zasliševal Piera Piccionija in Uga Montagno, ki sta zaprta v zaporih Regina Coeli, in da je danes predpoldne Sepe z zasliševanjem nadaljeval s soočenjem obeh aretirancev. Za Polita, ki se bo moral prijaviti preiskovalnemu sodniku 25. septembra, pravijo, da ni bil aretiran samo zaradi svoje starosti (72 let) in slabega zdravja. Sam Polito je danes zanikal poročila nekaterih listov, češ da je izjavil, da bi «lahko razčistil mnoge točke, če vlada ne bi bila od njega zahtevala molčečnosti».

Piccionijevi odvetniki pa so zanikali, da bi bili zahtevali za svojega varovanca izpustitev na začasno svobodo.

Sepe je medtem odredil nov zdravniški izvid. Zvedelo se je, da je prof. Domenico Macaggi, predstojnik inštituta za sodno medicino genovske univerze, dobil v pregled paket, v katerem je blazina iz nekega avtomobila z raznimi madeži. Macaggi mora ugotoviti, za kakšne madeže gre.

Ves italijanski tisk razumljivo posveča največjo pozornost aretaciji Piera Piccionija in Uga Montagne. Pri tem je opaziti, kako pozno so spoznali v vladnem taboru, koliko koristi je že imela opozicija od dosedanjega poteka afere in zadržanja uradnih krogov. Danes so vsi vladni listi polni slavospevov pravici — tisti pravici, ki je toliko časa zavlačevala zadevo, dokler pod pritiskom javnega mnenja ni bila prisiljena ukrepati. Kot višek ironije objavlja «Il Corriere d'Informazioni» velik naslov «Pravica je enaka za vse!» Vsekakor v najboljšem primeru skrajno zakasnelo geslo.

Splošnim pohvalam sodnih oblasti se pridružuje tudi «Unità», ki prav tako govori o tem, da je «pravica končno našla svojo pot».

Nekateri popoldanski listi javljajo, da utegne Sepe pred zaključkom preiskave spremeniti obtožbo proti Piccioniju iz nenamernega umora v namerni umor. Obenem listi obširno poročajo, kako so aretirali Piccionija in kako se je Montagna, ki je sprva koval načrte za beg, po nasvetu svojih odvetnikov, prijavil v zaporu Regina Coeli, pa ga dežurni ni hotel sprejeti, ker še ni dobil nobenega naloga. Končno se je Montagnevim odvetnikom le posrečilo spraviti svojega varovanca v zapor...

Sicer pa z Montagno ne bo tako hudo, če mu do konca procesa ne naprtijo še drugih obtožb. Za dejanje, katerega je obdolžen, so določena največ štiri leta zapora, za to pa še velja zadnja amnestija. Nekoliko teže bo s Politom, ki ga dožijo še zlorabe uradnih funkcij. Za nenamerni umor, ki ga je obtožen Piccioni, predvideva kazenski zakonik dve do šest leta zapora. Če bi na procesu Piccioniju upoštevali razne olajševalne okoliščine, se utegne zgoditi, da bo obsojen na tako nizko kazen, da bo zanjo že veljala amnestija.

A. P.

Ugodni inozemski komentarji o Titovem govoru na Ostrožnem

«Manchester Guardian»: Ni čudno, da je maršal Tito pokopal EOS brez posebnih ceremonij - «New York Herald Tribune»: Jugoslovanski narodi ljubijo neodvisnost - Medtem ko italijanski kominformovski tisk molči, so o govoru poročali mnogi vzhodnoevropski listi

LONDON, 22. — Govor predsednika Tita v nedeljo na Ostrožnem je še nadalje predmet temeljite pozornosti v britanskih diplomatskih krogih. Odločne in jasne besede maršala Tita o potrebi mirnega sožitja med državami z različno družbeno ureditvijo so naletele v pristojnih diplomatskih krogih na ugoden odmev. Sploh pa v Londonu ocenjujejo govor predsednika Tita kot jugoslovanski prispevek k naporom za utrditev miru. Vplivni «Manchester Guardian» objavlja danes uvodnik o govoru predsednika Tita. Potem ko navaja Titovo izjavo o vzrokih, zaradi katerih Jugoslavija noče stopiti v atlantski pakt, list tako nadaljuje: «Ni čudno, da je maršal Tito pokopal EOS brez posebnih ceremonij in da je pokazal le malo spoštovanja do atlantskega pakta. Kot nasprotje atlantskemu paktu, nadaljuje list, je Tito hvalil novi balkanski pakt kot zvezo, očiščeno vse ideološke navlake. In res, pravi «Manchester Guardian», prav v tem trenutku so v Atenah v teku sestanki predstavnikov glavnih stanov Jugoslavije, Grčije in Turčije zaradi obrambnih naporov balkanskega področja, kakor tudi uspešni napori za normalizacijo odnosov med Jugoslavijo in evropskim vzhodom. Vse to pa je treba samo pozdraviti,» zaključuje list.

Ameriški list «New York Herald Tribune» pa poudarja v svojem uvodniku, da je Titov govor mnogo prispeval k razjasnitvi vloge, ki jo Jugoslavija namerava imeti v svetovnih vprašanjih. List poudarja, da je Tito ponudil ZSSR mirno sožitje. Zavzel se je tudi za oborožitev Nemčije in za njen povratek v družino neodvisnih narodov. List zaključuje, da mirno sožitje z jugoslovansko vlado in narodi, ki ljubijo neodvisnost, nikakor ne more pomeniti zopetnega povratka pod moskovsko nadoblast.

Zahodnonemški vladni list «Frankfurter Allgemeine Zeitung» piše v svojem komentarju, da so v ameriških uradnih krogih razumeli govor predsednika Tita kot dokaz, da je Tito daljnoviden političen realist. List pozdravlja sugestije jugoslovanskega predsednika glede suverenih pravic Nemčije in obenem poudarja, da rezerv, ki jih je postavil Tito glede atlantskega pakta, v svetu niso napačno razumeli, ker ni mogoče pričakovati — piše list — da bi Jugoslavija imela neko drugo mnenje o značaju atlantskega pakta.

O govoru predsednika Tita so poročali tudi nekateri vzhodnoevropski listi in radijske postaje. Poročilo agencije Tass o tem govoru so objavili brez komentarja radijske postaje Moskva in Varšava in glasilo sovjetske vojaške uprave na Dunaju.

KAIRO, 22. — Predstavnik britanskega poslaništva v Kairu je izjavil, da je britanski poslanik Stevenson dobil od svoje vlade navodila za nadaljevanje razgovorov o Suezu z egiptovsko delegacijo.

Pregrešna razlaga profesorja iz Belluna

«Kar so mi govorili o Trstu — ko se v Italiji omenja Trst — se lahko v glavnem izrazi v mislih nekega srednješolskega profesorja, ki sem ga slučajno spoznal v Bellunu, ki mi je z zadovoljstvom zatrjeval, da je nerazumljivo, da se po desetih letih še vedno dopušča, da med dvema sosednima državama traja stanje hladne vojne in nenehnega nezaupanja. Jugoslavija, je dejal, je danes država na tej strani železne zavese, in naravno je, da gre anglosaška politika za tem, da ne draži ponosne občutljivosti njenega voditelja, kateri — čeprav je igralski in ošaben kot vsi tirani — je vedno človek smelosti, katerega politiko je potrebno zaradi skupne varnosti spodbujati...»

«Trst, je dejal, je zastava, katere noben Italijan ne bo mogel nikdar spustiti, ker je njegovo ime povezano z našo nacionalno zgodovino, toda to ne sme na splošno predstavljati vzroka za motnje in za nevarno nadaljevanje naše politike. Kot je dobro znano, je zgodovina mest povezana z zgodovino držav, katerim pripadajo, in tudi Trstu je usojeno slediti usodo Italije. Če ga bomo zopet dobili, bo to pravi čudež, in bomo veseli, toda ne domišljujte si — je dodal — časi Piave so preveč zbledeli v naših spominih in so preveč daleč od naših ciljev: če bi bilo potrebno zaradi naše boljše sreče, bi Tržačani dali dokaz svojega patriotizma s tem, da bi se žrtvovali in sprejeli usodo, ki bi jim jo nudila zgodovina...»

«Slovani ne predstavljajo pravzaprav nevarnosti — je zaključil — oni so le ponosno in odločno ljudstvo; tisto, kar spreminja vaše mesto v neko opravljivo vandeo, je preveč segreto tržaško okolje in sistematično spodbujanje sovraštva proti tujcem, ki označuje Slovane takšne, kakršni v resnici niso, razen v vaših neuglednih fantazijah. Z Italijo ali pa brez nje bo Trst nadaljeval z vršitvijo svoje funkcije velikega pomorskega emporija; kajti, konec koncev, kar je važno, to je živeti kakor koli».

Gornje stavke smo prevedli — in nikar se ne čudite! — iz uvodnega članka v včerajšnjem fašističnem «Messaggero Veneto» na njegovi četrti, tržaški strani. V njem navaja gornje pripovedovanje neznanega profesorja iz Belluna neki Giovanni Rolando. Rolando je vse to povedal, da bi pokazal italijanski javnosti, kako nevarne so takšne misli, in da bi jih zato z ogorčenjem obsodil. V svojem komentarju k gornjim stavkom vzklika Rolando, da je potrebno vzeti za vzgled slovanski patriotizem, in pravi: «Patriotizem Slovanov, ki je strašno resna zadeva, bi moral služiti kot opomin!». Ob zaključku pa Rolando takole filozofira:

«Morda ni napačno verjeti, da sovražniki italijanskega Trsta niso v toliki meri najbolj neposredni nasprotniki, ki se nam zoperstavljajo na terenu lokalne politike, kot so tisti, ki širijo s pomočjo utrujenosti lažno in lagodno mentaliteto, ki bi mogla biti za nas usodna, če bi jo dogodki podprli. Ne smemo pozabiti, da bi bila italijanska stvar v Trstu namenjena razkrajanju onega dne, kot bi nas zaradi kakšnega nesrečnega dogodka Italija, ki jo tako želimo ponovno imeti, morala pozvati — kot je dejal profesor — naj od borbe odnehamo zaradi njene boljše sreče.»

Pripominjamo, da ima omenjeni bellunski profesor pravzaprav veliko srečo. Kajti, če bi bil v Trstu, bi kaj kmalu prišlo njegovo ime na dan in v javnost. Takoj bi se našel neki patriotični mladenič, ki bi se imenoval n. pr. Runner in bi objavil n. pr. v časopisu, ki ga ureja njegov sorodnik, da mora svoje izjave preklicati. In če jih ne bi preklical, bi zalajalo vse iredentistično časopisje in posledica bi bila njegova takojšnja premestitev najmanj v Rim, če ne celo v Kalabrijo.

Tako se je namreč zgodilo — kot smo že poročali — s tistim direktorjem bolniške blagajne ki je poleg napisa v petih jezikih dodal na zadnje še napis v slovenščini v nekem mladinskem prenočišču za mednarodne mladinske turiste. Bil je to dr. Toaldo, o katerem so v najnovejšem času pisali celo v znanem liberalnem tedniku «Mondo» ter v socialdemokratski rimski «Giustizia». Omenjeni Toaldo, za katerega pravijo, da je simpatizer Parrijevega gibanja «Unità popolare», niti ni imel tako pregrešnih misli kot bellunski profesor — ali vsaj javno ne. Pomislimo torej, kaj bi se zgodilo šele bellunskemu profesorju, če bi bil v Trstu. V omenjenih časopisih namreč beremo, da je bilo dr. Toaldu z najvišjega mesta prepovedano brez dovoljenja stopiti na tržaška tla.

DANES ZAČETEK SPLOŠNE DEBATE v glavni skupščini Združenih narodov

Izvoljeni podpredsedniki skupščine in predsedniki odborov - Glavni odbor razpravlja o dnevnem redu - Izjave predsednika Van Kleffensa

NEW YORK, 22. — Glavna skupščina OZN se je danes ponovno sestala. Izvolili so sedem podpredsednikov skupščine in predsednike sedmih odborov. Za podpredsednike so bili izvoljeni predstavniki Velike Britanije, Burme, Francije, Ekvadorja, ZDA, Sovjetske zveze in Cangkajška.

Za predsednike posameznih odborov so bili izvoljeni:

Politični odbor: Francisco Urrutia (Kolumbija); posebni politični odbor: Thor Thors (Islandija); gospodarski odbor: Sir Douglas Copland (Avstralija), socialni in kulturni odbor: Jiri Nosek (ČSR); odbor za zaupno upravo: Rafik Asha (Sirija); upravni in proračunski odbor: Pote Sarasin (Siam); pravni odbor: Francisco Garcia-Amador (Kuba).

Nova plenarna seja bo jutri zjutraj, ko se bo začela splošna debata.

Glavni odbor, čigar člani so bili izvoljeni zjutraj, se je sestal ob 15. uri po krajevnem času, da prouči začasni dnevni red, glede katerega mora pripraviti priporočila za glavno skupščino.

Odbor sestavljajo predsednik skupščine, sedem podpredsednikov in predsedniki sedmih odborov.

Odbor je sklenil priporočati glavni skupščini, naj sprejme na dnevni red razpravo o sprejemu Laosa in Kambodža v OZN. Sovjetski delegat Višinski se je zavzemal, naj bi odložili razpravo o tem, dokler ne bo v celoti rešeno indokitajsko vprašanje, toda njegov predlog je bil zavrnjen.

Prav tako je odbor sklenil priporočati sprejem na dnevni red vprašanje Koreje, razorožitve in sprejema novih članov na splošno. Brez debate je odbor sprejel na dnevni red tudi vprašanje Tunizije in Maroka. Sprejeto je bilo tudi vprašanje Zahodne Nove Gvineje.

Novi predsednik glavne skupščine Van Kleffens ima 59 let. Študiral je pravo na univerzi v Leydenu. Leta 1918 je bil član tajništva Društva narodov. Pozneje je dve leti živel v Londonu, kjer je delal za račun neke nizozemske petrolejske družbe. Leta 1922 je bil dodeljen pravnemu oddelku nizozemskega zunanjega ministrstva, s svojim 34. letom pa je bil imenovan za načelnika oddelka za diplomatske zadeve. Leta 1939 je postal zunanji minister. Leta 1947 je bil imenovan za poslanika v Washingtonu, kjer je ostal do junija 1950, ko je bil poslan v Lizbono kot nizozemski minister pri portugalski vladi.

Njegove zveze z Združenimi narodi se začenjajo s konferenco v San Franciscu. Pozneje je bil član Varnostnega sveta in komisije OZN za atomsko energijo.

Van Kleffens je danes imel kratek govor po radiu Združenih narodov. Potem ko je na zadevno vprašanje poudaril važnost osebnih stikov med delegati za časa zasedanja skupščine OZN, je govornik izjavil, da navzočnost tako velikega števila osebnosti ustvarja element stalnosti, ugoden za sporazum.

Na vprašanje o zadevi razorožitve, ki je tudi letos na dnevnem redu glavne skupščine, je Kleffens med drugim poudaril, da kaže to vprašanje paradoksne strani, ker so na eni strani države članice atlantskega pakta uvedle politiko oboroževanja, «zato da ustvarijo ravnotežje z državami onstran zavese», se na drugi strani v Združenih narodih razpravlja o razorožitvi.

Glede Eisenhowerjevega predloga za ustanovitev svetovnega atomskega sklada je Van Kleffens izjavil, da se mu zdi koristno podati o tem vprašanju primerjavo z državami Beneluxa. «Tri države Beneluxa, je dodal, niso čakale združitev, dokler Evropa tega ne napravi. Če ne mislijo vse države sodelovati pri tem atomskem skladu, moramo mi z naše strani začeti z njegovo ustanovitvijo in moramo upati, da bodo druge države sledile temu zgledu».

Murphy odpotoval iz Rima v London

RIM, 22. — Stalni namestnik ameriškega državnega podtajnika Robert Murphy se je danes predpoldne odpeljal iz Rima v London, od koder bo nadaljeval pot v ZDA. Ob odhodu Murphy, ki se je dva dni posvetoval z italijanskimi predstavniki, ni hotel dati nobene izjave.

„Previden optimizem" o tržaškem vprašanju v državnem tajništvu ZDA

WASHINGTON, 22. — Tiskovni predstavnik ameriškega zunanjega ministrstva Suydam je danes izjavil, da vlada v zunanjem ministrstvu «previden optimizem» glede rešitve tržaškega vprašanja.

Na vprašanje, če to pomeni kako spremembo v stališču zunanjega ministrstva, je Suydam odgovoril pritrdilno. Zatrjujejo, da je «previdni optimizem» neposredna posledica razgovorov, ki jih je imel podtajnik Murphy v Beogradu in Rimu.

Suydam ni hotel povedati, če zadržuje naznanilo o tržaški rešitvi kaka večja ali manjša zadeva, pač pa je dal razumeti, da je mogoče razmeroma v kratkem pričakovati odločitev.

Romunski veleposlanik pri podtajniku V. Mičunoviću

BEOGRAD, 22. — Državni podtajnik za zunanje zadeve dr. Aleš Bebler je sprejel danes poslovilni obisk indijskega veleposlanika Binaja Randžana Sena, ki odhaja na novo službeno mesto.

Državni podtajnik za zunanje zadeve Veljko Mičunović pa je sprejel danes poslovilni obisk grškega veleposlanika v Jugoslaviji Kapetanidesa. Veljko Mičunović je sprejel zatem protokolarni obisk novega romunskega veleposlanika v Beogradu, Nikolaja Vujina.

John Slezak pri Titu

ZAGREB, 22. — Predsednik jugoslovanske republike maršal Tito je sprejel sinoči v Zagrebu državnega podtajnika v ameriškem vojnem ministrstvu Johna Slezaka in ga zadržal na večerji.

Volilna kampanja v ZDA

WASHINGTON, 22. — V washingtonskih političnih krogih sodijo, da pomeni sestanek, ki ga je Eisenhower imel v Denveru s predsednikom državnega sveta republikanske stranke Leonardom Hallom, začetek volilne kampanje. Že ta teden bo predsednik Eisenhower imel dva govora v državi Oregon in v Kaliforniji ter druge govore po radiu in televiziji.

Republikanska stranka je bila hudo prizadeta z rezultati volitev v državi Maine, kjer je bil prvikrat po 20 letih izvoljen demokratični guverner. Republikanski voditelji bi želeli, da bi predsednik Eisenhower mnogo bolj aktivno in v večji meri posegel v volilno kampanjo. Večina političnih opazovalcev je mnenja, da bi utegnili republikanci zgubiti precej glasov, ker sedaj ni Eisenhower neposredno povezan z volitvami, vendar pa je spričo nenadnih sprememb med milijoni ameriških volivcev, ki niso vpisani v nobeno stranko, vsako napovedovanje nemogoče. Letošnja volilna kampanja se razlikuje od volilne kampanje v letu 1952 zaradi odsotnosti predsednika Trumana v demokratičnem taboru in senatorja McCarthyja v republikanskem taboru.

Kakor je znano, bodo pri volitvah 2. novembra izvolili vseh 435 poslancev predstavniške zbornice in eno tretjino, t. j. 37 od 96 članov senata.

GUATEMALA, 22. — Guatemalska vlada je sporočila, da bodo splošne volitve za ustavodajno skupščino 10. oktobra.

Citajte na 4. strani:

„Bil sem s Ku Klux Klanom"

naš novi podlistek ameriškega publicista Stetsona Kennedyja.

Hošiminhove izjave o odnosih s Francijo

Odnosi s Kambodžo in Laosom na podlagi znanih petih načel - Nehru se bo na poti v Peking sestal v Hanoju s Hošiminhom

NOVI DELHI, 22. — Po vesteh, ki so jih dobili v Novem Delhiju, se bo indijski vladni predsednik Nehru med svojim potovanjem v Peking ustavil eno noč v Hanoju, kjer se bo sestal s Hošiminhom.

Hošiminh je agenciji «Nova Kitajska» podal daljšo izjavo, v kateri med drugim pravi, da je njegovo gibanje sedaj prešlo v novo fazo in da bo lahko odkrito delovalo v velikih mestih in ne več tajno kakor do sedaj. Zato so potrebne bistvene spremembe v organizaciji in v načinu delovanja. Potrebno je privaditi se dela in borbe v pogojih miru. Mnogo je treba napraviti za utrditev premirja in miru. Potrebno je biti povsod navzoči, v vseh vaseh in področjih, dvigniti narodno gospodarstvo in razviti trgovino s tujino ter med mesti in podeželjem. Potrebno je boriti se za podporo in pomoč vseh tistih, ki se potegujejo za mir, združitev neodvisnost in demokracijo, ne glede na to, ali so v preteklosti sodelovali «z drugimi». Nadaljevala se bodo posvetovanja in pogajanja s Francijo. Na podlagi enakosti in medsebojne koristi se bodo izboljšali odnosi in trgovinska izmenjava ter se bo utrdilo prijateljstvo med obema narodoma. Uvedli se bodo odnosi s Kambodžo in Laosom na podlagi petih načel medsebojnega spoštovanja ozemeljske nedotakljivosti in suverenosti, nenapadanja, nevmešavanja v notranje zadeve, enakosti in medsebojne koristi ter mirnega sožitja.

HOSIMINH

«Utrdili bomo enotnost z azijskimi narodi, je poudaril Hošiminh, in bomo ostali trdni na strani sil miru in demokracije ter se brez prestanka borili proti ameriškim vojnim načrtom in proti napadalnemu bloku Jugovzhodne Azije in za združitev, neodvisnost in demokracijo Vietnama».

Medtem pa vlada v Južnem Vietnamu še vedno zmeda zaradi spora med vlado in vojsko. Zaradi včerajšnjih demonstracij so danes sprejeli stroge policijske ukrepe. Pred vladno palačo straži na stotine agentov in vojakov ter več tankov. Vladni predsednik Dien Biem se še dalje trudi, da bi preosnoval svojo vlado, čeprav je devet ministrov odstopilo. Pozval je tiste člane dveh verskih sekt, ki so naklonjeni njegovi politiki, naj sodelujejo v novi vladi. Politični opazovalci trdijo, da naslanja Diem vse svoje upanje na ameriško podporo.

General Van Vien, ki se je pravkar vrnil iz Francije in ki bi moral po nalogu Bao Daja sestaviti skupno fronto dveh verskih sekt proti vladnemu predsedniku, pa baje ni uspel pri svojem načrtu, ker se mu je posrečilo doseči podporo samo ene sekte. Načelnik glavnega štaba general Hinh pa je izjavil, da ne bo napravil nobenega koraka, dokler ne bo cesar Bao Daj sprejel dokončnega sklepa.

Vse kaže, da je sedanji spor v veliki meri posledica ameriškega vmešavanja v vietnamsko politiko, kar se odraža tudi v vedno ostrejšem francosko-ameriškem sporu. Zdi se, da bi Francozi želeli padec Diema, medtem ko ga Američani na vso moč podpirajo.

Attlee zahteva eliminacijo Čangkajška

TAJPEH, 22. — Cangkajškova letala so danes nadaljevala z napadi na kitajske pomorske enote in čolne v bližini Amoja. Cangkajškove bojne ladje križarijo po morju med Cekjangom in Fukjenom in napadajo kitajske čolne. Med Kvemojem in Amojem pa se nadaljuje topniški dvoboj. Pekinški radio je javil, da so Cangkajškova letala izvršila v ponedeljek 37 vojnih poletov nad področjem Amoja in ob obali pokrajine Fukjen. Istočasno so začele streljati tudi baterije na otoku Kvemoj.

Danes zjutraj pa je prišel na Formozo poveljnik 7. ameriške flote admiral Pride. Ameriška flota na Pacifiku je dobila ojačenje s prihodom velike nosilke letal «Midway» in 16 rušilcev, ki so prišli z Atlantskega oceana. Sedaj ima pacifiška flota 15 nosilk letal, okoli 10 križark, 150 rušilcev in 60 podmornic.

Britanski laburistični voditelj Clement Attlee, ki se je danes s svojega potovanja vrnil v London, je ob svojem prihodu izjavil, da je po ženevski konferenci prišlo do olajšanja napetosti, a je glede Formoze izjavil: «Mislim, da Formoza predstavlja največjo oviro od vseh. Osebno mislim, da bo tem bolje, čim prej bomo zapodili Cangkajška in njegove čete.» Attlee se je tudi izrekel za priznanje pekinške vlade in za njen sprejem v OZN.

LABURISTIČNA RESOLUCIJA O NEMŠKI OBOROŽITVI

Resolucija predvideva posvetovanja o skupni politiki z ostalimi socialističnimi strankami - Priprave na londonsko konferenco - Adenauer poroča svoji vladi

LONDON, 22. — V pooblaščenih krogih v Londonu se je danes izvedelo, da bodo razgovori na konferenci devetih, ki se bo začela 28. septembra, tajni, in novinarji ne bodo imeli dostopa v palačo, kjer bo konferenca zasedala.

V Washingtonu je predstavnik državnega departmaja sporočil, da bo državni tajnik Foster Dulles prišel v London v nedeljo zjutraj. V Pariz pa je danes popoldne iz Rima prišel ameriški državni podtajnik Robert Murphy.

Kancler Adenauer je o sedanjih pogajanjih v zvezi z londonsko konferenco poročal na današnji seji ministrskega sveta, ki je soglasno odobril njegovo politiko. Predstavnik vlade je zanikal trditve, češ da je Adenauer posredoval pri zahodnih državah, zato da pospeši podelitev suverenosti Zahodni Nemčiji. Predstavnik je poudaril, da se o vseh vprašanjih, ki bodo eventualno načeta na londonski konferenci, sedaj vodijo pripravljalni razgovori med prizadetimi vladami. Sporočil je še, da bodo Adenauer in ostali člani nemške delegacije verjetno odpotovali v London v ponedeljek popoldne.

V zvezi z nemško oborožitvijo so tudi britanski laburisti prilagodili svoje stališče novemu položaju. Izvršilni odbor stranke je danes sprejel resolucijo, ki jo bo predložil letnemu kongresu, ki bo prihodnji teden v Scarboroughu. Resolucija pravi med drugim, da bodo morale zahodne države obnoviti pogajanja s Sovjetsko zvezo, ko bo ta pripravljena dovoliti svobodne volitve v Vzhodni Nemčiji. Resolucija izjavlja zatem, da morajo zahodne države zaradi zavrnitve EOS pripraviti nadomestno rešitev.

Razen tega predvideva resolucija posvetovanja z drugimi evropskimi socialističnimi strankami za uvedbo skupne politike. Resolucija predstavlja kompromis med stališčema obeh kril stranke.

Skupna politika, o kateri izvršilni odbor predlaga posvetovanja z drugimi evropskimi socialističnimi strankami, bo morala: 1. priznati možnost za nemško demokracijo, da se lahko sama vlada, in priznati nujnost prenehanja okupacije Zahodne Nemčije; 2. proučiti najboljši sistem, da se Zahodni Nemčiji omogoči prispevanje k skupni obrambi v skladu z načeli Združenih narodov in na način, da se prepreči preporod nemškega militarizma; 3. proučiti napore, ki bi bili potrebni, zato da bi Sovjetska zveza pristala na združitev Nemčije na podlagi svobodnih volitev.

Poročilo, ki je bilo objavljeno po seji izvršnega odbora, javlja, da bo Attlee podal na kongresu poročilo o svojem potovanju na Kitajsko, in da bodo sklicali posebno sejo izvršilnega odbora, zato da na njej proučijo poročilo laburistične delegacije o njenem potovanju na Kitajsko.

Indonezija in azijska politika

NOVI DELHI, 22. — Indonezijski ministrski predsednik Sastroamidjojo je danes prišel v Novi Delhi, kjer se je eno uro razgovarjal z Nehrujem. Temu razgovoru bodo sledili še drugi, na katerih bosta oba državnika govorila o paktu SEATO in o arabsko-azijski konferenci, ki jo predlaga indonezijski vladni predsednik.

Sastroamidjojo je izjavil, da je nedavni obisk Ču En Laja v Indiji «začel novo razdobje za azijska vprašanja in je znak prenosa mednarodne politike iz Evrope v Azijo».

Skozi sito in rešeto

„Messaggero" in raznarodovanje

Videmski fašistični «Messaggero Veneto» se po svoji navadi hudo razburja zaradi nekega članka, ki ga je objavil «Corriere di Trieste» o umetnem priseljevanju tujcev v Trst v povojnih letih. «Corriere» je ugotovil, da je vsako leto število priseljencev večje kot izseljencev, kljub temu, da tega priseljevanja tujih elementov ni mogoče na noben način zagovarjati, ker je Trst v veliki krizi. Prav v ta stavek so se «Messaggerovi» uredniki zagnali. Krivdo tega umetnega priseljevanja pripisujejo seveda Jugoslaviji, pri tem pa le priznavajo, da je v Trstu ostalo najmanj 30.000 istrskih, reških in «dalmatinskih» beguncev, t. j. optantov.

Nočemo zagovarjati «Corriere di Trieste». Naš namen je le, da osvežimo spomin urednikom videmskega fašističnega lista, da niso namreč istrski, reški in «dalmatinski» optanti, ki so optirali za Italijo — ne za Trst! in bi morali iti v Italijo, ostali v Trstu. V povojnih letih, ali točneje od 1.1.1945 do 31.12.1953, je prišlo iz Italije, ponavljamo — iz Italije, v Trst skupno 38.369 oseb; iz Trsta pa se je v istem obdobju izselilo v Italijo 21.504 oseb. To pomeni, da je ostalo v Trstu 16.865 priseljencev iz Italije.

To visoko število priseljenih oseb iz italijanske republike, ki so v našem mestu dobile stalno bivališče, stanovanje in službo (v nasprotnem primeru bi ne ostale v Trstu), kljub stalni gospodarski krizi, ki jo naše mesto preživlja vsa povojna leta, ni nič drugega kot umetno priseljevanje italijanskega elementa na naše področje. Tisti, ki so dovolili, da je prišlo, poleg 30.000 optantov za Italijo še okrog 17.000 oseb iz Italije v Trst, so dobro vedeli, da vlada v Trstu brezposelnost, da je v Trstu pomanjkanje stanovanj itd. Vse to je bilo za te ljudi, ki imajo vsa povojna leta občinsko oblast v rokah, postranska stvar. Njim je šlo samo za to, da pripeljejo v naše mesto čim večje število svojih ljudi, ki bodo zanje glasovali in ki bodo pomnožili število italijanskega prebivalstva na tem področju.

To so dejstva, ki jih ne more nihče zanikati, ker slonijo na uradnih podatkih statističnega urada tržaške občine. Zato svetujemo novinarjem videmskega fašističnega dnevnika, da si jih osebno ogledajo pri prof. Bonifaciu. Potem jim ne bo treba potvarjati resnice o umetnem priseljevanju italijanskega elementa v Trst.

Temu in takemu priseljevanju pa se pravi z eno besedo — raznarodovanje.

šš

Zares jih peče

«Giornale di Trieste» v zadnjih dneh ne skriva svoje jeze zaradi množične udeležbe Tržačanov na partizanski proslavi na Ostrožnem. Zato je tudi včeraj objavil članek, v katerem bi hotel oblatiti vse, kar je jugoslovanskega, začenši z železnicami pa do ravnanja carinskih organov na meji. Vendar pa — čeprav nima mnogo smisla odgovarjati klerikalnim lažnivcem — mimogrede povemo, da je bila n.pr. krivda enoimpolurne zamude posebnega vlaka na obmejni postaji na Opčinah. Ti organi pa niso jugoslovanski in čeprav po navadi nimajo težav pri štetju oseb, ki gredo na množične izlete v Jugoslavijo, so za čudo imeli pri štetju udeležencev partizanske proslave na Ostrožnem nenadoma zelo velike težave. Seveda je prav tako velika laž, da je vozni listek izletnikom plačala Jugoslovanska gospodarska delegacija, ki ima sedež v «elegantni vili» na «Strada del Friuli 54», kajti vsak izletnik je plačal za vožnjo določeno precej visoko vsoto denarja v lirah. Zadeva je namreč v tem, da so za odhod v Vittorio Veneto na De Gasperijev politični shod gospodje v zares elegantni palači Diana lani brezplačno vozili svoje zveste pristaše z avtobusi, ki pa vendar niso bili toliko zvesti, da bi se odločili za enodnevni izlet v ta prelepi in slavni kraj Italije. In to jih peče tam pri CLN, v palači Diana in v Ulici Silvio Pellico.

SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan leta 1945 je bil v Ljubljani I. kongres Enotnih sindikatov Slovenije.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Danes, ČETRTEK 23. septembra Tekla, Slavna
Sonce vzide ob 5.52 in zatone ob 18.2. Dolžina dneva 12.10. Luna vzide ob 2.0 in zatone ob 16.14.
Jutri, PETEK 24. septembra Radivoj

Vsi suspendirani delavci se morajo vrniti v proizvodnjo!

Suspenzija delavcev CRDA je predstavljala ukrep v okviru politike krčenja osnovnih kompleksov tržaškega gospodarstva, posebno še ladjedelniške industrije

V zvezi s položajem, ki je nastal v ladjedelnicah CRDA spričo neugodnih vesti glede suspendiranih delavcev, se je včeraj sestal odbor Razrednega sindikata industrijskih delavcev, proučil resno vprašanje suspendiranih delavcev CRDA ter povzel iz te proučitve sedanjega položaja zaključke za pravilno usmeritev borbe lastnih članov ter vseh delavcev, ki so zainteresirani na taki rešitvi, ki bo njim v korist.

Suspenzije delavcev v CRDA so opravičevali s pomanjkanjem dela. Sedaj, skoraj šest mesecev po uveljavitvi samovoljnega sindikalnega sporazuma, so dogodki v svojem razvoju dokazali, da trditev o pomanjkanju dela ni resnična, marveč da je šlo za ukrep v okviru politike krčenja osnovnih kompleksov tržaškega gospodarstva, posebno pa še njegove ladjedelniške industrije, kar je Razredni sindikat že prej sumil in na kar je tudi že opozarjal.

Ko so se delavci ladjedelnice Sv. Marka borili proti bivanju v barakah, so se zavedali, da se borijo za stvar, ki presega njihove neposredne koristi. Vedeli so, da bi neuspeh njihove akcije povzročil resno nevarnost za vse tržaško gospodarsko življenje. Če je torej ravnateljstvu CRDA uspelo odstraniti z dela nad tisoč delavcev, se je to zgodilo zaradi neodgovorne akcije nekaterih voditeljev sindikalnih organizacij.

Rok za suspenzijo delavcev, ki je bil določen s sporazumom, bo v kratkem zapadel in na prvem sestanku med obema strankama na uradu za delo se je že pokazalo nasprotovanje ravnateljstva CRDA ponovnemu sprejetju vseh suspendiranih delavcev v produkcijo. To ravnateljstvo je že obrazložilo svoje stališče s tem, da je izjavilo, da ne more sprejeti nazaj na delo več kakor 200 delavcev. To stališče je v polnem nasprotju z izjavami in zagotovili, ki so jih dali pred šestimi meseci razni predstavniki CRDA in oblasti. Na upravičeno zaskrbljenost in zahteve delavcev so takrat predstavniki pozivali delavce, naj jim zaupajo ter so jim zagotavljali, da se bodo stvari v najkrajšem času normalizirale.

Spričo tega razvoja dogodkov in grenkih izkušenj poziva Razredni sindikat industrijskih delavcev vodstvi Zveze dela in Delavske zbornice, naj se z vso odločnostjo upreta težnjam in nameram industrijcev ter zahtevata, da se s 1. oktobrom vsi suspendirani delavci ponovno vključijo v proizvodnjo. Odbor Razrednega sindikata poziva delavce, pa naj so člani Delavske zbornice ali Zveze dela, naj napnejo vse sile, da ne bo ostal noben delavec CRDA izven ladjedelnic ter da naj bo geslo sindikalne akcije: «Vsi v proizvodnjo!». Samo s takim nepopustljivim in vztrajnim stališčem bodo lahko delavci in sindikati na odgovorne oblastvene kroge in organe izvajali neogibno potrebni pritisk, da jih prisilijo k čim bolj konkretnemu prizadevanju za hitrejšo izboljšanje proizvodne dejavnosti v tržaških ladjedelnicah. Drugačno ravnanje in sprejetje kompromisa bi namreč ublažilo odgovornost vladnih organov in vodstvo industrijcev ter bi omogočilo razvoj politike krčenja industrijskih podjetij.

Če je odpor delavcev pred šestimi meseci kakor koli povzročil izboljšanje položaja v produkciji ladjedelnic, bo v sedanjih okoliščinah odločna akcija za vključitev vseh suspendiranih delavcev v produkcijo prav gotovo dala še bolj pozitivne rezultate.

Stavka delavcev prehrambene industrije

Stavka delavcev, zaposlenih v mlinih, rižarnah in tovarnah testenin, ki je v Trstu prizadela šest podjetij, je imela precejšen uspeh. Kot v Italiji tako so delavci te stroke tudi v Trstu pokazali, da ne odnehajo od svojih zahtev po izboljšanju mezd. Stavka se konča danes ob 6. uri zjutraj.

Dva ukaza ZVU

Zavezniška vojaška uprava je z ukazom št. 97, ki postane veljaven na dan objave v Uradnem listu, izdala določila, ki urejajo proizvodnjo in prodajo jedilnih ekstraktov in podobnih proizvodov na anglo-ameriškem področju Svobodnega tržaškega ozemlja.

* * *

Zavezniška vojaška uprava je odredila, da se premestijo nameščenci bivšega Državnega zavoda za nezgode za Julijsko Benečijo in Zader («Istituto Nazionale Infortuni per la Venezia Giulia e Zara»), ki imajo letne anuitete od Državnega zavarovalnega zavoda («Istituto Nazionale delle Assicurazioni») k obveznemu zavarovanju za invalidnost, starost in preživetje na britansko-ameriškem področju STO. Tozadeven ukaz št. 98, ki bo stopil v veljavo na dan objave v Uradnem listu, je bil podpisan 20. septembra 1954.

OD 25. SEPT. DO 3. OKT.

Tržaška udeležba na graškem velesejmu

Trst bo sodeloval s posebnim paviljonom na pomembnem mednarodnem velesejmu v Gradcu, ki bo od 25. septembra do 3. oktobra. V tržaškem paviljonu bo enotni odbor za propagando tržaškega pristanišča prikazal osnovne tržaške dejavnosti s pomočjo fotomontaž, napisnih desk in modelov.

Na otvoritvi velesejma bodo prisotni tudi predstavniki tržaškega gospodarskega življenja in med njimi ing. Martinoli, ki bo vodil tržaško delegacijo, ing. Sospisio, podžupan ing. Visintin, dr. Visal in predstavniki pristanišča, javnih skladišč, špediterjev itd. Tržaško delegacijo so uradno povabili predstavniki graškega velesejma in bo prisotna pri svečani otvoritvi in ostalih svečanostih o priliki velesejma.

Obvestilo Kmečke zveze dvolastnikom v coni B

Kmečka zveza obvešča vse dvolastnike, ki imajo svoja zemljišča v coni B in ki nameravajo vložiti prošnje za sečnjo drv, da morajo te prošnje dostaviti občinskim odborom najkasneje do 15. okt. t. l. Vsa pojasnila daje tajništvo Kmečke zveze.

V OKVIRU PRAVKAR ZAKLJUČENEGA NATEČAJA

10 NOVIH NAČRTOV ZA ZELENJAVNI TRG

Pristojna komisija bo načrte pregledala v enem mesecu - Obnavljanje raznih ulic v mestu

Zadnji natečaj za zgraditev zelenjadnega trga na debelo se je zaključil s predložitvijo okrog 10 načrtov, katere sedaj proučuje za to odrejena komisija. Vprašanje zelenjadnega trga je že staro in se vleče že več let. Večkrat se je že zdelo, da bo zadeva rešena, toda vsakikrat je bila iz enega ali drugega razloga odložena. Zadnjikrat n. pr. se je pokazalo, da so bili predloženi načrti sicer lepi in ustrezni, vendar pa bi bila njih realizacija predraga. Določena je bila nato maksimalna vsota izdatkov za zgraditev trga, ki ne bi smela presegati 400.000.000 lir.

Komisija za proučevanje predloženih načrtov bo, kot se zdi, svojo nalogo opravila v približno enem mesecu.

V okviru javnih del so bili predloženi tudi načrti za zgraditev novega cestnega mostu na Istrski cesti, katerega bodo po predvidevanjih začeli graditi proti koncu tega leta. V preteklih dneh so oddali v najem tudi vrsto cestnih del na ulicah Gatteri, Timeus, Xidias, S. Giacomo in monte, G. R. Carli in delle Campanelle. Delno pa bodo obnovili cestišča ulic Commerciale, Molin a vento, Miramare, Ghega, Cellini, Cumano, Rossetti in Nabrežje Oktaviana Avgusta.

Razprodaja starih avtomobilskih motorjev

Dne 28. septembra 1954 bo v avtomobilski garaži ZVU v Ulici Doda točno ob 10. uri razprodaja starih avtomobilskih motorjev in raznih drugih avtomobilskih delov, ki si jih lahko vsi, ki se za to zanimajo, ogledajo dne 27. septembra 1954 od 9.30 do 11.30 in od 15. do 16. ure.

Predstave „Seviljskega brivca" bodo v gledališču „Rossetti"

Zaradi nastalih ovir in težkoč ne bo v soboto in nedeljo napovedanih opernih predstav «Seviljskega brivca» v kino dvorani «Auditorium». Pač pa se je gospa Angeli sporazumela s podjetjem STES, da ji da od 2. do 7. oktobra na razpolago gledališče «Rossetti», v katerem bodo razen «Seviljskega brivca» predvajali še dve drugi operi.

Z lambreto v tramvaj

Ko je 33-letni Romeo Puzzer iz Ul. Molin a vento privozil s svojo lambreto do križišča pri Portici di Chiozza je opazil tramvaj št. 3, ki je tedaj zavijal iz Ul. Battisti v Ul. Carducci. Lambretist je takoj stisnil zavore, vendar je bil njegov trud zaradi mokre ceste brezuspešen in tako je Puzzer trčil v tramvajski voz ter se zvrnil na tla.

Takoj zatem se je Puzzer dvignil in se s svojo lambreto zatekel v bolnišnico, kjer so mu nudili vso potrebno zdravniško pomoč in mu izprali razne praske na nogah, rokah in ramenih, kjer so mu ugotovili tudi verjetni zlom. Mož je takoj nato zapustil bolnišnico in odšel naravnost domov, kjer se bo moral sam zdraviti in počivati 5 ali v primeru zloma 15 dni.

Izleti

IZLET SPD

V nedeljo 10. okt. t. l. izlet v Opatijo, na Reko in v Crikvenico. Vpisovanje na sedežu od 18. do 19. ure vsak dan.

Akademski klub «Jadran» priredi dne 3. oktobra t. l. enodnevni jesenski izlet na Vremščico. Vpisovanje danes 22. septembra od 18. do 20. ure na sedežu, Ul. Machiavelli 13, II. Člani in simpatizerji toplo vabljeni.

OF IV. okraja - Škedenj organizira 3.10.54 enodnevni izlet na Reko - Opatijo. — Vpisovanje še danes na sedežu OF — Škedenjska ul. 122, od 15. do 18. ure.

Mladina organizira za nedeljo 10. okt. množični izlet v Sežano. Vabljeni tudi starejši. Vpisovanje za mesto v Ul. Montecchi 6 in v Ul. R. Manna 29 od 18. do 20. ure ter na Opčinah v društvenih prostorih od 20 do 21. ure.

Motoklub «Jadran» z Opčin organizira v nedeljo 3. okt. izlet v Branik in Zalihrib. Vpisovanje še danes na sedežu.

Izlet v Komen iz nabrežinskega okraja. Odhod avtobusa v soboto zjutraj izpred postaje v Vižovljah ob 5.20, izpred gostilne Gospodič ob 5.30, izpred kino dvorane v Nabrežini ob 5.35. Drugi avtobus odpelje istega dne ob 6.30 iz Šempolaja pri Svetliču (Vrh), iz Bajte izpred hiše Škrka ob 6.35, od križišča Bajta-Salež ob 6.40, iz Gabrovca izpred društva ob 6.45.

Z vespo podrl pešca na Opčinah

Nekaj minut po poldnevu je 61-letni upokojenec Anton Hrevatin, stanujoč v gostilni Kobau na Opčinah hotel prekoračiti Narodno ulico. Prav v tistem trenutku je po isti cesti privozil s svojo vespo, na kateri je sedela tudi 31-letna Silvestra Škabar od Banov, 21-letni Bruno Malalan prav tako od Banov, ki se je v višini stavbe št. 30 zaletel v upokojenca. Zaradi trčenja so vsi trije padli na tla in se več ali manj potolkli. Medtem ko sta Malalan in Škabarjeva odklonila vsakršno zdravniško pomoč, se je Hrevatin z rešilnim avtom zatekel v bolnišnico, kjer so mu izprali več prask na nogah ter rokah kakor tudi več podplutb na glavi in drugih delih telesa.

Tatovi izropali Avstralčev avto

Ob 8. uri zjutraj se je oglasil na policijskem poveljstvu 48-letni avstralski državljan Ebert Coffield doma iz Melbourna in prijavil, da so ponoči neznani zlikovci vdrli, verjetno s pomočjo ponarejenih ključev, v avto, «Austin», ki ga je pustil pred hotelom «Riviera» v Grljanu in mu odnesli 2 kovčka z moškimi in ženskimi oblačili.

SNG

ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Danes 23. septembra 1954
ob 20.30 uri
gostovanje v PLAVJAH
(na prostem)
s Kreftovo komedijo

Krajnski komedijanti

V soboto, 25. sept. 1954
ob 20.30 uri
in v nedeljo 26. sept. 1954
ob 16. uri
gostovanje
na KONTOVELU
s Kreftovo komedijo

Krajnski komedijanti

GLEDALIŠČE VERDI

Pri blagajni gledališča se začne danes prodaja vstopnic za drugi nedeljski jesenski koncert orkestra Tržaške filharmonije, ki bo pod vodstvom dirigenta Aladarja Jonesa in s sodelovanjem violinista Alfonza Musestija v nedeljo ob 11. uri.

Program obsega: Vivaldi: Koncert v g-molu za godala in cembalo (novost za Trst); Mendelssohn: «Fingalova jama», uvertura; Bruch: Koncert v g-molu za violino in orkester; Dvorak: V. simfonija v e-molu «Iz novega sveta».

Osvobodilna fronta

Seja izvršnega odbora OF IV. okraja - Škedenj bo v petek 24. t. m. ob 20. uri v Škedenjski ulici 122. Zaradi važnosti seje so vabljeni tudi sektorski odbori s Kolonkovca in iz Škednja.

Darovi in prispevki

Vesela družba na poroki naših tov. Irme in Egona na Opčinah je zbrala za Dijaško Matico 8.500 lir.

„BORI"

ZBORNIK ZA KNJIŽEVNOST IN KULTURO, Novi periodičnik mladih primorskih književnikov, dobite v vseh slovenskih knjigarnah v TRSTU, GORICI in SESLJANU.

ADRIA EXPRES

Ul. Cicerone št. 4 pritl.
Telefon 29243

ADEX IZLETI

2., 3. in 4. oktobra 1954
LJUBLJANA
MARIBOR

2. in 3. oktobra 1954
ILIRSKA BISTRICA
KNEŽAK
PIVKA
KANAL
MOST NA SOČI
TOLMIN
KOBARID in
BOVEC

2. in 3. oktobra 1954
enoinpoldnevni izlet
REKA
OPATIJA
TOMAJ
DUTOVLJE
KOMEN
KOSTANJEVICA
Vpisovanje še danes.

Izleti v SOSKO DOLINO ter REKO in OPATIJO, ki bi se morali vršiti dne 25. in 26. septembra so preloženi na 2. in 3. oktobra.

9. in 10. oktobra 1954
AJDOVSCINA
VIPAVA
HERPELJE - KOZINA
MATERIJA
OBROVO
PODGRAD
REKA
OPATIJA
Vpisovanje do 30. sept.

ADRIA EXPRESS
SE NAHAJA
UL. CICERONE ST. 4
(pritličje)
TELEFON 29243

Ideale. 16.00: «Sirota brez sm... ljaja», Donna Corcoran, Greer Garson in Valter Pidgeon.
Impero. 16.00: «Tujec», G. Peck
Italia. 16.00: «Raj kapitana Ho... landa», Ivonne De Carlo.
Viale. 16.00: «Jolanda in kr... sambe», Fred Astaire in Lucille Bremer.
Kino ob morju. 16.30: «Jama gr... hov», B. Davis in G. Merri...
Massimo. 16.00: «Ladje brez p... vratka», John Dereck.
Moderno. 17.00: «Luči na asf... tu», B. Crawford.
Savona. 16.00: «Pogubljeno p... me», S. Granger, V. Hobson.
Skedenj. 18.00: «Sama s svoj... kesom», Joan Crawford.
S. Marco. 16.00: «Mož v sive... James Mason, Stewart Grang...
Vittorio Veneto. 16.00: «Pa... Loretta Young.
Azzurro. 16.00: «Strah v Lond... nu», Peter Lawford.
Belvedere. 16.00: «Pustolovš... v Tangeru», B. Hope.
Marconi. 16.30: «Poroke s pre... nečenjem», Marlyn Monroe.
Novo cine. 14.30: «Patrola a... ba Alagi», Luciano Tajoli.
Odeon. 16.00: «Narednik Sm...
Radio. 16.00: «Gusarjev m... vanje».
Venezia. 16.00: «Na robu ... pole», Massimo Girotti.

POLETNI KINO:
Ariston. 20.00 in 22.00 «Sijajna šala».
Arena dei fiori. 20.00: «Strah... in tatovi», Totò.
Paradiso. 19.30: «Totò v barvah».
Ponziana. 19.30: «Polkovnik Bla... lister».
Rojan. 19.45: «Gospodovalka ... de», Susan Hayward.
Secolo. 20.00: «Potovanje na V... nero», Gianni in Pinotto.

KINO

Rossetti. 16.00: «Napad Kibrov», Tyrone Power.
Excelsior. Zaprto zaradi obnove.
Fenice. 16.00: «Zeja po oblasti», William Holden, June Allyson.
Nazionale. 16.30: «Santarellina», Fernandel in Anna Maria Pierangeli.
Filodrammatico. 16.30: «Deportiranci iz Botany Bay», Alan Ladd in James Mason.
Arcobaleno. 16.00: «Pogumni princ», James Mason.
Auditorium. 16.30: «Dvoboj na soncu», Gregory Peck.
Astra Rojan. 16.30: «Andaluzijski zaklad», Rossano Brazzi.
Cristallo. 16.00: «Živio Robin Hood», John Derek in D. Lynn.
Grattacielo. 16.30: «Ne streljaj, poljubi me!», D. Day, H. Keel.
Alabarda. 16.00: «Plaža», Martine Carol in Raf Vallone. Mladoletnim prepovedano.
Ariston. 18.00: «Sijajna šala», Gary Grant, Marilyn Monroe.
Armonia. 15.00: «Madona z rožami», E. Nova, B. Maggio.
Aurora. 14.30, 17.00, 19.30 in 22.00: «Julij Cezar», M. Brando.
Garibaldi. 15.30: «Angel ljubezni», Alma della Fuentes.

RADIO

CETRTEK, 23. septembra 1954

JUGOSLOVANSKA CONA TRSTA

254,6 m ali 1178 kc

Poročila v slov. ob 5.40, 7.... 13.30, 19.00 in 23.30.
Poročila v ital. ob 6.15, 12.... 19.30 in 23.00.
6.45 Jutranja glasba; 6.50 Pre... gled tiska; 7.00 Jutranji koled... 7.30 Ženski kotiček; 12.00 S... dobna jugoslovanska glasba; 13.... Zabavna glasba; 14.15 Beležke ... tehniki; 14.45 Kulturni razgled... 15.00 Slovenske narodne pesmi ... izvaja pianist Borut Lesjak; 15.15 Sopranistka Rožica Koter... poje samospeve Frana Ventu... nija, pri klavirju dr. Gojmir Demšar; 17.00 Zabavni orkester radia Zagreb s svojimi solisti; 17.30 Ob obali Jadrana; 18.... Poročila v hrvaščini; 18.15 P... tenorist Anton Dermota; 20.... Veseli godci; 19.20 Sport; 20.... Plošče po željah; 21.15 Iz oper... in filmov; 22.00 Saint-Saens: Ko... cert štev. 3 za orkester in klavir... 23.10 Glasba za lahko noč.

TRST II.

11.30 Lahki orkestri; 12.10 D... vsakogar nekaj; 13.00 Lepe me... lodije in lepi glasovi; 13.30 Pr... ljubljene lahke melodije; 14.... Kulturni obzornik; 14.25 Žensk... kvartet; 17.30 Plesna glasba... 18.00 Korngold: Koncert za vi... lino in orkester; 18.21 Gotovac... Simfonično kolo; 19.00 Mamiče... povestica; 19.15 Nesmrtne melo... dije; 20.00 Sport; 20.05 Slove... ski oktet; 20.30 Stavki iz znanih... koncertov; 21.00 Dramatizira... zgodba nato lahke melodije; 22.... Glasbeno predavanje; 22.30 D... rak: Simfonične variacije na ... ginalno temo; 22.51 Večerni ...

TRST I.

11.00 Za vsakogar nekaj; 1... Operna glasba; 18.20 Dirigira... Sargont; 20.40 V dvoje gre bo... 21.30 Koncert violinista Alfonza Musestija.

SLOVENIJA

327,1 m, 202,1 m, 212,4 m

Poročila ob 5.00, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00, 17, 19.30 in 22.00.
11.00 Radijski koledar; 11.15 Za pio... Glasbena medigra; 11.35 W. A. Mozart: Sim... nirje; 11.35 W. A. Mozart: Sim... fonija št. 40 v g-molu; 12.10 ... Kmetijski nasveti; 12.10 ... godba na pihala ljubljanske ... nizije; 13.10 Za vsakogar ... 14.00 Iz znanosti in tehnike ... Ludwig van Beethoven: Koncert ... simfonija, Max Bruch: ... za violino in orkester ... 15.15 Lahka glasba; 15.... francoskega jezika; 15.... mariborske opere pojo arije ... znanih oper; 16.10 ... literature - J. Kač: ... zgodbe; 16.30 Želeli ste — po... slušajte!; 17.10 Marijan ... šek: Domovina, simfonična pesnitev, Sergej Rahmaninov: ... cert za klavir in orkester št. ... v c-molu op. 18; 18.00 Okno v svet; 18.10 Skladbe slovenskih skladateljev poje mariborski komorni zbor; 18.30 Modni ... 18.40 «Pesem skozi stoletja»; 20.10 ... Domače aktualnosti; 20.10 ... kov večer domačih pesmi ... pevov», sodelujejo: Gorenjski kvartet in Fantje na vasi; ... Literarni večer: George B... (ponovitev); 21.30 Dva ... P. I. Čajkovski: Trnjulčica, ... letna suita; M. de Falla: ... geljnik, balet.

IZLETI - U.V.S.E.T.
Turistični urad
Ul. F. Filzi 5 - Tel. 35-51...

2. in 3. oktobra 1954
enoinpoldnevni izlet v
POSTOJNO
RAZDRTO
SENOŽEČE
STORJE
LJUBLJANO

9. in 10. oktobra 1954
dvodnevni izlet v
AJDOVSCINO
VIPAVO
NOVO GORICO
SOLKAN

9. in 10. oktobra 1954
enoinpoldnevni izlet v
STANJEL
BRANIK
ZALI HRIB (Dornberk)
Vpisovanje do 1. oktobra

10. oktobra 1954
enodnevni izlet v
KOZINO - HERPELJE
LOKEV
SKOCIJAN
Vpisovanje do 1. oktobra

16. in 17. oktobra 1954
dvodnevni izlet v
LJUBLJANO
BLED

16. in 17. oktobra 1954
enoinpoldnevni izlet v
OPATIJO - REKO
ILIRSKO BISTRICO
Vpisovanje do 7. oktobra

23. in 24. oktobra 1954
dvodnevni izlet v
CRNI VRH
IDRIJO
Vpisovanje do 15. oktobra

PROTIDELAVSKA POLITIKA SEDANJIH POSTAVLJENIH UPRAVITELJEV DZ

Povezovanje Delavskih zadrug v Trstu z italijanskim monopolističnim podjetjem

Z ustanovitvijo podjetja «Centralvino» v kombinaciji med Delavskimi zadrugami in «Federconsorzi» je okrnjena gospodarska moč tega velikega zadružnega podjetja tržaških delavcev - Kdaj bo konec sedanje uprave?

Te dni so nekateri tržaški listi poročali, da je bilo odprto novo podjetje «Centralvino». Podjetje je povabilo na ogled novih modernih kletnih naprav tudi novinarje tržaških dnevnikov, kot običajno pa so seveda «pozabili» na naš list. Zvedeli pa smo, da je podjetje povabilo novinarje po «Circolo della stampa», kjer so včlanjeni sami italijanski nacionalistični novinarji. Ta «Circolo» je povabil vse svoje člane, razen tega pa še predstavnike «Unità» in «Corriere di Trieste», ker so pač kljub vsemu italijanski listi.

Jasno je, da nam ne gre zato, da nas niso povabili, ker od takšnih ljudi kakršni vedrijo v omenjenem «Circolu» ni mogoče pričakovati drugega. Žal nam je samo, da si nismo mogli ogledati tega novega monopolističnega vinskega podjetja, da bi lahko o njem kaj več pisali. Znano pa nam je, da gre za kombinirano podjetje med Delavskimi zadrugami in Italijansko federacijo konzorcijev. Ustanovitev tega podjetja so že v poročilu o letnem proračunu Delavskih zadrug skušali prikazati kot pozitivno za Delavske zadruge in za tržaške potrošnike. Poudarili so predvsem, da bodo Delavske zadruge kot tudi Trst, dobil novo moderno klet, ki jo Delavske zadruge same ne bi zmogle zgraditi zaradi pomanjkanja denarnih sredstev.

Toda nadzorni odbor Delavskih zadrug, v katerem imajo večino in odločujočo besedo demokrščanski predstavniki, ni povedal, da je podjetje dejansko v rokah «Italijanske federacije konzorcijev», ki razpolaga z 51 odstotki delnic. To pomeni, da ima ta italijanska ustanova večino v upravnem odboru in da dela in ukrepa, kot se ji zljubi. Delavske zadruge, ki so dale na razpolago svoje prostore in celotno potrošno mrežo, ki jo sestavlja nad 100 prodajaln, pa imajo 49 odstotkov delnic, kar pomeni, da so v manjšini. V pogodbi so se Delavske zadruge obvezale, da bodo kupovale odnosno prodajale v svojih prodajalnah samo vino iz tega podjetja. S tem si je podjetje «Centralvino», v katerem imajo glavnico v rokah italijanski kapitalisti, zagotovilo v Trstu največjo in najbolj organizirano potrošno mrežo. Hkrati pa so se Delavske zadruge obvezale, da bodo vsi dosedanji uslužbenci kleti Delavskih zadrug prešli v odvisnost novega podjetja. Na ta način bodo Delavske zadruge zgubile svojo klet in je del do sedaj zaposlenega osebja odpadel od Delavskih zadrug To pomeni, da je bila gospodarska moč Delavskih zadrug okrnjena, kar gre v škodo splošnega premoženja te velike tržaške zadružne organizacije, ki so jo ustavili tržaški delavci in ki je sedaj na žalost v rokah protidelavskih elementov.

Italijanska federacija konzorcijev (Federconsorzi) je organizacija italijanskih veleposestnikov in ne zadružna ustanova malih proizvajalcev, kot bi lahko sodili po naslovu. Ta organizacija je izrazito monopolističnega značaja na področju trgovine kmetijskih pridelkov. Zvedeli smo, da je «Federconsorzi» skušala že v raznih italijanskih mestih ustanoviti podobno monopolistično klet. Toda vsi poizkusi so propadli, ker ni našla nikjer tako velike potrošne mreže, da bi si zagotovila prodajo vina v stalnih prodajalnah. S sporazumom z nadzornim odborom Delavskih zadrug pa jim je to uspelo, ker imajo Delavske zadruge že svojo široko potrošno mrežo in bodo same letno prodale na stotine in stotine hektolitrov vina podjetja «Centralvino». Poleg tega bodo Delavske zadruge pripomogle k ugledu te nove vinske monopolistične kleti in ji omogočile plasiranje vina tudi v drugih prodajalnah.

Sporazum med Delavskimi zadrugami in Italijansko federacijo konzorcijev o ustanovitvi novega podjetja «Centralvino» predstavlja samo potezo, da so omogočili tej veliki italijanski kapitalistični in monopolistični organizaciji, da je postavila nogo na naš trg. To kar jim v Italiji ni uspelo jim je uspelo v Trstu z Delavskimi zadrugami.

Prepričani smo, da ne bi prišlo do takšnega absurda, če ne bi Del. zadruge, ki so jih delavci ustanovili, danes služile nekemu kapitalističnemu podjetju, če bi bile v rokah resničnih lastnikov t. j. delavcev. Če bi tržaški delavci imeli v rokah Delavske zadruge, bi takšne protisocialne in protidelavske kombinacije preprečili. Na žalost pa so danes Delavske zadruge v rokah ljudi, ki z delavci nimajo nič skupnega. Zato se tudi z vsemi kremlji borijo proti vrnitvi Delavskih zadrug dejanskim lastnikom-delavcem, ker vedo, da bi s tem zgubili svoje položaje pri tej veliki zadružni ustanovi. Hkrati pa se kot predstavniki protidelavskih sil bojijo delavskega napredka, bojijo se resničnih zadružnih ustanov in delavskega upravljanja velikih podjetij, kar bi pomenilo propast njihove kapitalistične izkoriščevalne politike.

Sicer se v Trstu že več mesecev govori, da nameravajo nekateri ljudje, ki danes odločajo o usodi Delavskih zadrug, povezati naše Delavske zadruge z omenjeno Italijansko federacijo konzorcijev. Zdi se celo, da pripravljajo načrt, ki naj bi dal tej italijanski kapitalistični organizaciji pravico do komisarskega mesta v tržaških Delavskih zadrugah. Če je to res, potem je nujno, da se vsa vprašanja okrog Delavskih zadrug čimprej razčistijo, da ZVU končno pristane na volitve upravnega sveta Delavskih zadrug, da se s tem ta velika tržaška zadružna ustanova vrne delavcem, ki so njeni dejanski lastniki. Sedanji postavljeni upravitelji pa naj jasno povedo svoje namene. Ustanovitelji in dejanski lastniki Delavskih zadrug imajo vso pravico, da vedo, kaj nameravajo storiti z njihovo imovino.

PROMETNA NEZGODA PRI «AFRIŠKEM KAMNOLOMU»

Zaradi počene zračnice težak tovornik ob skalo

Težko vozilo se je po trčenju prevrnilo na nasprotno stran - Šofer ostal k sreči nepoškodovan

V trenutku, ko je 21-letni šofer Guglielmo Barlova iz Morteglıana pri Vidmu vozil tovornik proti Sesljanu mu je v višini tako imenovanega «afriškega kamnoloma» nepričakovano počila zračnica prednjega desnega kolesa, zaradi česar se je težko vozilo najprej nagnilo na desno stran in se nato, potem ko je udarilo ob kamnito steno, ki je na desni strani ceste, zvrnilo na levo stran in obležalo na cesti.

Šofer, ki se k sreči ni niti najmanj poškodoval je stopil iz kabine in nato na mestu počakal gasilce, ki so po pol ure trajajočem delu ponovno postavili tovornik na kolesa. Potem ko je šofer zamenjal prazno kolo s polnim je lahko nadaljeval pot proti Vidmu; vozilo je namreč utrpelo le malenkostno škodo.

Zaradi nerodnega koraka si je zlomil obe nogi

Zaradi zloma stegnenice desne noge in verjetnega zloma istega dela leve noge so morali včeraj pozno popoldne sprejeti na ortopedskem oddelku 84-letnega upokojenca Francesca Oiszo iz Ul. G. Gozzi ki je pojasnil, da je nerodno padel, ko je stopil iz stranišča ljudskega prenočišča, v katerem stanuje.

Mož, ki se je zatekel v bolnišnico z rešilnim avtom, bo po mnenju zdravnikov okreval, če seveda ne nastopijo komplikacije, v 40 ali 60 dneh.

ŠOLSKA OBVESTILA

SOLSKO NADZORNISTVO OSNOVNIH SOL SPOROCA. Vpisovanja in popravni izpiti na osnovnih šolah cone A so od 16. septembra do 25. septembra t. l. za vse razrede osnovnih šol, in sicer v kraju dotične šole. Pri vpisovanju v I. razred izročijo starši učitelju naslednje listine: a) rojstni list; b) potrdilo o cepljenju proti kozam, ki ga izda zdravstveni urad občine.

Otroci so šoloobvezni od dopolnjenega šestega leta do štirinajstega leta.

4. oktobra tega leta bo svečana otvoritev šolskega leta z mašo in 5. oktobra reden pouk.

Vsa potrebna pojasnila dobijo starši na oglasni deski na šoli ali pri ravnatelju dotičnega okrožja.

Vpisovanje za šol. leto 1954-55 na državni višji realni gimnaziji. Na državni višji realni gimnaziji s slovenskim učnim jezikom v Trstu, ki ima poleg razredov z realnim učnim načrtom tudi popolne razrede s klasičnim učnim načrtom, se vrši vpisovanje za šolsko leto 1954-55 od 1. septembra dalje vsak dan od 10. do 12. ure v tajništvu zavoda v Ulici Lazzaretto vecchio 9, II. nadstropje. Navodila glede vpisovanja so razvidna na zavodovi razglasni deski.

Uprava slovenskih otroških vrtcev v Trstu obvešča starše, da se je začelo vpisovanje v slovenske otroške vrtce dne 20. septembra in je vsak dan od 9. do 12. ure v prostorih otroških vrtcev. Vabimo starše, ki imajo otroke za otroški vrtec, da jih čimprej vpišejo.

Podrobna navodila glede izpitov in vpisovanja daje tajništvo vsak dan od 10. do 12. ure.

Ravnateljstvo državnega industrijskega strokovnega tečaja na Opčinah s priključenim III. razredom javlja:

Vpisovanje v I., II. in III. razred od 1. do 25. septembra 1954 vsak dan od 10. do 12. ure dopoldne.

Razporedi in podrobna navodila so razvidna na šolski oglasni deski.

Ravnateljstvo **NIŽJE INDUSTRIJSKE STROKOVNE SOLE** s slovenskim učnim jezikom v **TRSTU (Rojan)** objavlja, da je **vpisovanje v I., II. in III. razred** od 1 septembra do 25. septembra 1954, vsak dan razen nedelj in praznikov, od 9. do 12. **ure dopoldne**;

Razporedi in podrobna navodila so razvidna na šolski oglasni deski. Vsa potrebna nadaljnja pojasnila daje tajništvo šole.

Ravnateljstvo **Industrijskega strokovnega tečaja v Dolini** opozarja na vpisovanje, ki je vsak dan dopoldne do 25. t. m.

Na slovenski trgovski akademiji (tel. 95326) traja vpis učencev do vključno 25. septembra vsak delavnik od 10.-12. ure. Pristojbina za vsako šolsko leto znaša 2.500 lir, ki je plačljiva v treh obrokih, novi učenci plačajo še vpisnino 1.000 lir. V tem šolskem letu bo v II. razredu uveden tudi obvezen pouk nemščine, v naslednjih letih pa postopoma v ostalih razredih.

Državni industrijski strokovni tečaj s slovenskim učnim jezikom v Dolini. Vpisovanje je vsak dan od 9. do 11. ure do vključno 25. t. m. Starše vabimo da pohite z vpisovanjem svojih otrok in ne odlašajo na poslednje dni.

Na državni nižji trgovski šoli se vpisovanja zaključijo dne 25. t. m. Prošnje za vpis sprejema tajništvo zavoda vsak dan od 9. do 12. ure v šolskem poslopju pri Sv. Ivanu, Trg Gioberti 4.

IZPRED ZAVEZNIŠKEGA VOJAŠKEGA SODIŠČA

Amordios de Borbone - princ Kastilje se bo moral vrniti v «Le Fraschette»

Zatrjuje da ga preganja španski diktator Franco in da ga hočejo Italijani izročiti njemu - „Brez hrane se ne morem boriti na strani zapadnih držav proti Francu...?!"

Je Amordios de Borbone, ki so ga 14. t. m. aretirali v Sesljanu zaradi ilegalnega prihoda v našo cono, res kastilski princ, sin pokojnega španskega kralja Alfonza in njegove žene Battembergove, kakor sam trdi, ali pa je čisto navaden Wilhelm Gulyas sin Emerika, rojen nekje na Madžarskem, kakor trdi tukajšnji kriminalistični preiskovalni odsek civilne policije?

Domnevni princ je bil že lani pred zavezniškim sodiščem in je seveda isto trdil ter svojo trditev dokazal s kupom listin in pisem. Tedaj je Interpol najprej sporočil, da ni mož nihče drugi kot Gulyas, kasneje pa so tudi to zanikali.

Policija ga torej smatra za Gulyasa, česar pa mož noče priznati. Ko so ga včeraj klicali s tem imenom, ni vstal z obtožne klopi, temveč je mirno sedel kot da se ga to ime ne tiče. Šele ko so ga poklicali z imenom, o katerem trdi, da je edino pravilno je «kastilski princ» vstal in molče poslušal agenta, ki je govoril o preiskavi. Slednji je predsedniku pojasnil, da se je obtoženi, sodeč seveda po njegovih izjavah, ki jih je dal med zasliševanjem, kot polkovnik španske vojske boril skupno z Nemci na ruski, afriški in tudi italijanski fronti, kjer so ga vojaki V. ameriške armade ujeli in poslali v ujetništvo. Zaradi ran in možganskega pretresa so ga morali sprejeti v veronsko umobolnico, kjer je ostal do 1950. leta. 2 leti kasneje so ga poslali v begunsko taborišče Le Fraschette, od koder je decembra istega leta zbežal. 3. septembra 1953. leta pa ga najdemo na našem ozemlju in ker je ilegalno prekoračil mejo, se je moral zagovarjati pred zavezniškim vojaškim sodiščem. V pričakovanju nadaljnjih ukrepov direktorja javne varnosti, so moža sprejeli kot gosta v begunskem taborišču, kjer je ostal do 5. oktobra. Kot «princ», ki je vajen vsakoletnih potovanj, je mož zapustil taborišče in odšel skozi Italijo v Francijo in nato prepotoval pol Evrope. Kje je stanoval in s čim se je hranil ni znano, dejstvo pa je, da se je 14. t. m. zopet pojavil pri nas kjer je želel, da ga sprejmejo kot političnega preganjanca v taborišče na Opčinah. Sam namreč trdi, da ga kot španskega monarhista in liberalca preganja Francov režim. Mr. Kelletu, ki poveljuje taborišču, je policija postavila vprašanje, če bi bil pripravljen ponovno sprejeti moža. Odgovor pa je bil, da je nezaželen in funkcionar je izrazil mnenje, da bi ga poslali nazaj v Fraschette. V trenutku aretacije je policija našla pri možu poleg pisem naslovljenih na «Njegovo visokost De Borbone, Kastilski princ «tudi špansko slovnico, žepni špansko - francoski slovar, «curriculum vitae» v raznih jezikih in 370 lir v gotovini. Tukajšnji kriminalistični preiskovalni odsek, je končal agent, trdi, da je obtoženec Wilhelm Gulyas.

Naravno je, da obtoženec ni mogel molčati in je, čim mu je predsednik dovolil, začel glasno v angleščini govoriti. Predvsem je dejal, da ga španski diktator Franco preganja in da so tudi vse policije, bodisi tu, bodisi po drugih državah proti njemu ker se je boril proti Sovjetski Rusiji. «V Italiji» je dodal «so me spravili v begunsko taborišče».

Obtoženi je nadalje izjavil, da je žrtev policije in da noče v Italijo, kjer bi ga gotovo izročili Francu. On pa hoče mir in košček kruha.

Preds. — Tu ne morete ostati ker nimate nobenih dokumentov in niti dovoljenja za bivanje.

Obt. — Nimam dokumentov, ker sem jih izgubil, medtem ko so mi potni list vzeli italijanski partizani 1945. leta.

Preds. — Ni pomoči; vrniti se boste morali v Le Fraschette.

Obt. — Ni mogoče ostati tu? Rad bi ostal tu, da bi se pripravil za povratek v Španijo, kamor bom šel po Francovem padcu. V Fraschetti ni hrane in brez te se ne morem boriti na strani zahodnih držav proti Francu.

Preds. — Ni mogoče. Po nalogu sodišča vas bodo poslali v Italijo. Vse dokumente pa vam bodo vrnili.

Obt. — I am sory, sir (žal mi je gospod).

Preds. — Meni tudi. Na vsak način vam želim obilo sreče.

Plavolasi, slabo oblečeni Burbonec se je usedel in zbegano gledal po dvorani. Razumel je, da bi bila vsaka beseda zaman in je zaradi tega molčal.

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 22. septembra so se v Trstu rodili trije otroci, porok je bilo 19, umrla je 1 oseba.

POROČILI SO SE: kaplar amer. vojske Raymond Edward Warrick in učiteljica Malvina Reseta, šofer Antonio Varesano in šivilja Lilia Spinčič, učitelj Bruno dr. Coceani in uradnica Maria Grius, mehanik Nereo Gazzalin Muran in gospodinja Renata Steffinlongo, geometer Ervino Emberger in gospodinja Friderika Jurišević, uradnik Radimiro Batič in uradnica Carmen Disiot, uradnik Mario Rotigni in gospodinja Rachele Assalini, šofer Licio Tankoff in profesorica Licia Fragiacomo, trgovec Stellio dr. Sironi in uradnica Luciana Sferza, Umberto Monaco in šivilja Anna Maria Fusar, slikar Francesco Goruppi in šivilja Bianca Posega, uradnik Bruno Fabris in uradnica Rita Anna Richelli, pomorščak Bruno Salvini in bolničarka Nives Jenko, pek Sergio Cavalieri D'Oro in uradnica Liliana Sluga, livar Halib Kadrović in prodajalka Milica Butorac, uradnik Giuseppe Gregoris in gospodinja Carolina Doerfler, agent CP Lucio Declich in gospodinja Giovanna Ruzzier, bolničar Dario Ronzani in gospodinja Gisella Gioanetti, mehanik Mario Cragnolin in gospodinja Loredana Marsi.

UMRL JE: 70-letni Giacomo Lapel.

PRIHODI IN ODHODI LADIJ

PRIHODI: z Reke s 184 t železa **jug. ladja «Drina»**, iz Benetk z 212 t raznega blaga holandska ladja «Midas», z Reke z 10 t raznega blaga in 44 potniki **jug. ladja «Istra»**, iz Sidona s 16.255 t olja ital. ladja «Marija Cristina», iz Sdobbe s 40 t peska in 4 potniki ital. motor. jad. «Leonilda II.», iz Sdobbe z 20 t peska in 3 potniki ital. motor. jad. «Lisetta», iz Benetk s 50 t raznega blaga in 76 potniki ital. ladja «Barletta», iz Benetk s 16 t raznega blaga in 244 potniki ital. ladja «Esperia».

ODHODI: proti Reki z 48 potniki **jug. ladja «Bakar»**, proti Sdobbi s 4 potniki ital. motor. jad. «M. Giannino» in «Oreste».

VREME VČERAJ

Najvišja temperatura 19.6, najnižja 15.0, ob 17. uri 16.6, zračni tlak 1011.7 stanoviten, veter 37 km vzhod-sever-vzhod, dež 8.4 mm, nebo oblačno, morje razgibano, temperatura morja 21.9.

Tržaška «Slika v jezeru»

NOVO DELO BORISA PAHORJA BO IZŠLO V MARIBORU - PRIHODNJE LETO KNJIGA NOVEL DVEH TRŽAŠKIH KNJIŽEVNIKOV

Brez aluzij na dnevne dogodke povejmo: kulturna ustvarjalnost tržaških Slovencev je bila v preteklosti in je še danes arterija, po kateri je tekla in teče transfuzija nacionalne zavesti v oslabljeno telo. S tem ne podcenjujem organiziranega političnega boja tržaških Slovencev, pravim le, da je bila v letih topoglavega črnosrajčarstva, v letih, ko je rimska volkulja plesala s krvavim gobcem divjaški step ob spremljavi kabaretnih popevk D'Annunziovega iredentizma, da je bila takrat kulturno-prosvetna dejavnost tržaških Slovencev poslednje zatočišče nacionalne samobitnosti, ki je v obliki domoljubarskega lirizma utrjevala svoj valobran pred poplavo tujstva. In pravim še to, da je zadnja leta prebilo to zatočišče večdesetletno utesnjenost in našlo samosvoj utrip v areni političnega življenja. V novinarski terminologiji še dodajam: vse diskriminacije zadnjih let proti slovenskim kulturnim ustanovam v Trstu so dokaz, kako dobro so mnogi ocenili vlogo in pomen, ki ga ima kulturno-prosvetno delo za utrjevanje zavesti in za rast duhovnega sveta našega življa.

Kljub nasprotnim tokovom in čerem prebija barka slovenskega kulturnega življenja naraščajoče valove. In če nadaljujem s prispodobo, moram zapisati: na tej barki stoje ljudje, ki bi jih bil vesel prenekateri prekooceanski parnik, stoje ljudje, ki imajo v kulturnem svetu svojo veljavo, svojo duhovno fiziognomijo in samonikli umetniški izraz. Skratka: osebnosti. — Spomnim se imen tržaških slovenskih slikarjev, pisateljev, publicistov, gledaliških umetnikov, glasbenikov — pomislim na razmere, v katerih ustvarjajo, na vplivno območje njihovega umetniškega izraza, na afirmacijo, ki jih postavlja iz dneva v dan bolj v ospredje — in priznati moram morali, da sredi vsakodnevnega dela poenostavljamo njihov pomen, da pri vrednotenju njihovega dela ne upoštevamo vseh komponent in jim tako sredi vihravega političnega boja dajemo obledelo kulturniško vizitko, ne da bi se pri tem zavedali, kaj pomeni v Trstu osebnost, ki ima med osebnimi podatki še pripis: slovenske narodnosti.

Te vrstice so v naglici zabeleženi utrinki meditacij, ki jih ima človek, ko razmišlja o pomenu kulturnega dela za preobrazbo in utrjevanje družbene in nacionalne zavesti, obenem so uvod, ki naj pove, da je danes položaj slovenskih umetnikov v Trstu takšen, da ne daje za prihodnost nobenih rožnatih obetov.

* * *

Mnogi vsakdanji pojavi skrivajo v sebi kljub treznemu ocenjevanju srž simboličnosti. Menim, da ni zgolj retorična zanesenost, ki mi kaže to simboličnost v dejstvu, da bo mariborska založba «Obzorja» izdala knjigo tržaškega književnika Borisa Pahorja.

Današnje razmere v Trstu ne nudijo večjih možnosti za izdajanje slovenske knjige. Zato bo knjiga izšla v Mariboru.

«Slika v jezeru» je naslov novega književnega dela Borisa Pahorja, ki bo po vsej verjetnosti še letos dobilo svoj prostor na knjigotrških policah. Marsikdo se bo še spomnil Pahorjeve novele «Laneni kosmiči v laseh», ki je izšla leta 1950 v Razgledih. To novelo je pisatelj razširil, jo psihološko detaliziral, zaostril konflikte in tako ustvaril poglobljeno podobo tržaškega intelektualca, ki se znajde nekaj let po vojni v kraju ob Gardskem jezeru, kjer je nekoč bival kot vojak. — Epske dimenzije fabule so skromne: arhitekt Mirko Godina, tržaški Slovenec, je povratnik iz taborišča smrti. Minejo leta, ki so zabrisala ostrino vojnih grozot in arhitekt Godina se znajde v naselju ob Gardskem jezeru. V treh dneh, ki jih preživi v hlastajoči dejavnosti, obišče svojega sošolca, podoživlja z njim spomine na nekdanje dni, riše skice ribiških naselij ob jezeru in jih namerava uporabiti kot osnovo pri načrtih slovenskih ribiških vasi v bližini Trsta. Vmes se spozna z dvajsetletno Luciano, delavko bližnje tekstilne tovarne, hčerko gospe Amalije, ki je imela med vojno gostilno, kamor je zahajal kot vojak. Z Luciano doživi na videz vsakdanjo, toda v resnici svojevrstno ljubezensko zgodbo, ki njega sprosti, Luciano pa odreši strahu pred diktatorjem Ducejem, ki so ga rodoljubi obesili v bližnji vili.

Mimo zgodbe, ki ne presega novelističnega okvira, se kaže umetniška moč Pahorjevega dela v psihološki analizi človeka, ki mu je zapustilo taborišče smrti svoj pečat življenjskega presojanja. V razglabljanju o diktaturi in svobodi je mnogo aluzij na sodobne probleme evropskega človeka, prav tako pa opozarja podoba preprostega dekleta, ki so ji tekla otroška leta v totalitarnem ozračju pedagoškega idoliziranja, na aktualen problem današnje italijanske mladine. Ljubezenski intermezzo kaže kljub vsej neposrednosti in človeški prepričljivosti še tretjo dimenzijo simboličnega razmerja: italijanska delavka in slovenski inteligent iz Trsta.

Borisa Pahorja poznamo po objavljenih novelah kot mojstra razpoloženjskih opisovanj, kot liričnega opisovalca čustvenih prelivov in prefinjenega analitika miselnega sveta. Tako se kaže tudi v «Sliki v jezeru». V kompoziciji se podreja asociativni pripovedni tehniki in z neposrednim izrazom daje svojemu pisanju svojevrstno, če hočete, intuitivno draž.

Menim, da bo njegova «Slika v jezeru», ki jo bo izdala založba «Obzorja» v opremi akademskega slikarja Lojzeta Spacala, uspeh na njegovi razvojni poti in obenem nova duhovna afirmacija slovenstva v Trstu.

V deseti številki revije «Nova obzorja», ki izhaja prav tako v Mariboru, pa bo objavljena Pahorjeva novela «Premog za revne ljudi». Izrazno se ta zgodba oddaljuje od njegovega dosedanjega pisanja, saj je avtor zaoral skoraj pregloboko v standardne brazde naše realistične proze. Ta pojav nekoliko škodi delu, ker je z njim zastrl svežino, neposrednost in elementarno pripovedovanje, ki je bilo zanj tako značilno.

Na koncu še povejmo — ad informandum —, da ima založba «Obzorja» v načrtu za prihodnje leto knjigo novel Borisa Pahorja in Lojzeta Rebule. Vsak bi naj vključil v knjigo po štiri novele. Tako bi se predstavila skupaj dva tržaška pisatelja, ki sta nam dala že s svojim dosedanjim delom dovolj dokazov, da lahko verujemo v njun umetniški razvoj.

Sicer pa: ne spuščajmo se v prerokovanja. To je končno njun problem.

Samo njun?

Ne. Z vsakim dnem postaja vedno bolj naš.

BRANKO HOFMAN

«Naj me hudič vzame» — bi rekel moj petletni znanec, če kdo izmed teh cerkvenih dostojanstvenikov verjame v «čudež» sv. Gennara. Kar poglejte jih po vrsti in povejte, če najdete na njihovih obrazih le trohico pobožnosti, ki bi bila na mestu — če drugače ne, vsaj iz obzirnosti do vernikov — ob tako «svečani» okoliščini

KAKO SODIJO O ČANGKAJŠKU TISTI, KI GA POZNAJO

«Rigajoči» osel s Formoze

«Strateško največji tepec na svetu» - Bivša finančna moč štirih kitajskih družin: Čangkajškove, Sungove, Kungove in Čengove

Kot smo že pisali v dveh naših člankih, je vzdušje na Daljnem vzhodu zares precej dušljivo, kajti skrahirani Čangkajšek in njegova druščina postajata, ob podpori nekaterih krogov ZDA, dejansko nevarna. Ne mislimo sicer s tem trditi, da je njegova udarna moč zares velika in nevarna, pač pa tiči nevarnost za mir v svetu v njegovem izzivalnem obnašanju. Če pa stoje stvari tako, poglejmo kje tiči tista gonilna sila, ki ga tira k takemu izzivalnemu obnašanju, ki bi lahko naprtilo človeštvu novo gorje.

V mnogih krogih na Zapadu se zatrjuje, da je Čangkajšek velik «patriot». No, o tem patriotizmu pa bi bilo dobro nekoliko spregovoriti. V začetku bomo dali besedo kar samim Čangkajškovim dobrim znancem z Zapada:

Ameriški general Joseph Stilwell, ki je bil dolgo let v vojaški politični službi na Kitajskem in nekaj časa celo Čangkajškov glavni strateški svetnik, je napisal knjigo «The Stilwell Papers», ki je izšla leta 1948. O Čangkajšku in njegovih čitamo v njej sledeče: «To je skupina banditov, ki nimajo druge skrbi, kakor da se za kakršnokoli ceno obdrže na oblasti. Denar, oblast, položaj, to je cilj voditelja in njegove druščine. Spletkarstvo, dvojna igra, laž in izsiljevanje, to so sredstva, da se prerinejo do tega cilja.» Ta opis ni nikakor lep, toda o samem Čangkajšku je Stilwell napisal tudi tole: «To je olimpijski diktator, ki pušča svoje čete, da umirajo od lakote. V strateškem pogledu je to brez dvoma največji tepec na svetu, pa četudi smatra samega sebe za utelešeno božanstvo, dejansko pa je rigajoči osel».

Ta zares nenavadna sodba, ki jo je izrekel strokovnjak, ki mu je bilo dano spoznati Čangkajška od blizu, pa ni edina. Pred kratkim, in sicer 29. junija letos, je v ameriškem ilustriranem tedniku «Look» pisal o Čangkajšku tudi bivši poslanik ZDA na Formozi, William K.C.Wu, ki je Čangkajška tudi dobro poznal, saj je bil njegov ožji sodelavec. Wu zatrjuje, da je Čangkajšek grob in nesramen tiran, ki je podobno kot nekoč na Kitajskem, tudi na Formozi uvedel režim «trde roke» in to zaradi tega, da bi se obdržal na oblasti, pa četudi ga je ljudstvo sito do grla.

Tako mislijo o Čangkajšku ljudje, ki so ga kot svojega protežiranca dodobra spoznali. Zato se tu postavlja cela vrsta vprašanj. Vseh se ne moremo lotiti, pač pa jih bomo omenili le nekaj in sicer. Kje tiči tista gonilna sila, ki ga tira v njegove zaenkrat le pustolovske podvige ponovne vrnitve na celino, in v čem je oni toliko opevani «patriotizem», o katerem se toliko govori na Zapadu?

Odgovor na to bo dal krajši Čangkajškov življenjepis in pa nekateri podatki, ki so z njim ozko povezani.

Čangkajšek je zrasel v senci velikega kitajskega reformatorja in voditelja meščanske revolucije, Sun Jat Sena, ki je leta 1924 zrušil kitajsko cesarstvo in proglasil republiko. V vsem tem času se je Čangkajšek «razvijal» v senci tega velikega moža, toda leta 1927 je Sun umrl in Čangkajšek je prišel na dan v svoji pravi luči in bistvu. V najkrajšem času je uničil vse, kar je njegov prednik zgradil in ponovno vklenil Kitajsko v kapitalistične in fevdalne verige. Sam pa se je postavil na čelo ozke kapitalistične in fevdalistične oligarhije, ki je prevzela vso gospodarsko in politično oblast na Kitajskem. V začetku druge svetovne vojne so na Kitajskem zavladale dejansko le štiri družine in sicer Čangkajškova, Sungova, Kungova in Čengova. Te štiri družine pa niso bile med seboj povezane samo v gospodarskih odnosih, ampak tudi družinskih. Čangkajšek se je oženil z eno Sungovih hčera, druga hči pa se je omožila s Kungom. Med Kungom in Čengom pa je tudi prišlo do nekih podobnih družinskih vezi.

Kaj pa so pomenile tedaj na Kitajskem te štiri družine, bomo videli iz naslednjega: Čangi, Sungi, Kungi in Čengi so si med seboj porazdelili štiri največje kitajske denarne zavode in sicer Centralno kitajsko banko, Kitajsko banko, Delnisko banko in Kmetski denarni zavod. Na čelu upravnega odbora vseh teh štirih bank pa pogosto srečamo kar samega Čangkajška. Ko so si te štiri družine že razdelile «osnovni kapital», so si razdelile tudi področja in če je bilo leta 1936 v samih teh bankah kar 59 odst. vseh kitajskih vlog, so se te vloge v samih desetih letih povečale kar na 90 odst. vseh kitajskih vlog, kar pomeni praktično vse kitajsko finančno premoženje. Toda družina se s tem se ni zadovoljila. S finančno močjo, ki so jo imeli, so se polastili skoraj vseh ostalih manjših bank in so imeli leta 1946 v svojih rokah kar 4734 bank in denarnih zavodov. Med temi bankami so bile mnoge tudi take, ki so sicer bile označene kot državne banke. Toda Čangkajškova družba se ni zadovoljila s finančnim monopolom. Ker je bil Čangkajšek tudi formalno na oblasti in z njim tudi njegovi sodelavci iz sorodnih družin, mu je bilo lahko prevzeti v svoje roke tudi državni monopol in omenjena druščina je dejansko imela v svoji upravi ves državni monopol soli, sladkorja, tobaka in vžigalic. Pri tem monopolu je šlo 10 do 20 odstotkov dobička v državne blagajne, ostalih 80 do 90 odst. pa v žepe omenjenih štirih družinskih «delničarjev».

Pri takem apetitu je jasno, da se s temi «malenkostmi» družba ni mogla nasititi. Čangkajšek in ostali so si nakopičili še vrsto industrije. Sam Čangkajšek je imel večinoma delnic kar v 116 tovarnah, 37 rudnikih in 23 elektrarnah. Družina Sung pa je kontrolirala kar 52 tekstilnih tovarn, ki so ji samo leta 1946 dale kar 48 milijonov ameriških dolarjev čistega dobička.

Kdor ima v rokah gospodarsko moč države, ima v rokah tudi njeno oblast, toda ni nujno, da jo ima tudi formalno. Na Kitajskem pa je bilo to urejeno zelo popolno. Omenjene štiri družine so si tudi formalno oblast lepo razdelile. Čangkajšek je bil predsednik, Kungi, Sungi in Čengi pa so bili njegovi ministri. Da pa bi to ne bilo preveč očitno, so si včasih vloge zamenjali in sicer tako, da je zdaj ta, zdaj oni zamenjal ministrski stolček s stolčkom guvernerja kake pokrajine. Seveda je bila zamenjava možna samo, če je šlo z dobrega položaja na še boljšega. Samo ob sebi se razume, da so bili ti ljudje, ki so bili ministri ali pa guvernerji, vse bolj bančniki in industrijalci ali pa trgovci kot pa ministri, odnosno guvernerji in da so s svojih položajev usmerjali kitajsko gospodarstvo in politiko izključno sebi v korist.

In v času, ko so si ti ljudje kopičili svoja bogastva, je kitajsko ljudstvo umiralo od lakote in pomanjkanja. Toda razmere so se spremenile. Revolucionarno gibanje in osvobodilna vojna je pometla z vso to šaro in Čangkajšek se je s svojo druščino komaj umaknil na Formozo, kjer skuša z ameriško pomočjo pripraviti vpad na celinsko Kitajsko.

Na koncu pa še nekaj o ameriški pomoči Čangkajšku.

Čangkajškova polomlada ni šla v račun ameriškim krogom, ki so s tem izgubili svoje velikansko tržišče.

Toda to ni prišlo do izraza šele ob koncu, leta 1949, ampak že zdavnaj prej, ko so skušali na vse načine obdržati Čangkajška na celini in so mu zato dajali neverjetno veliko pomoč. Leta 1942 je na primr ameriški kongres izglasoval Čangkajšku pomoč v znesku pol milijarde dolarjev. Leta 1946 pa je Truman izjavil, da je Čangkajšek dobil pomoči za 602 milijona dolarjev. Kljub Čangkajškovim neuspehom se v Washingtonu niso mogli sprijazniti z dejstvom, da je to slabo naložen kapital in so še vedno upali v neko iluzijo, namreč, da bo Čangkajšek z njihovo pomočjo zavrl revolucijo in s tem ohranil njihove položaje na Daljnem vzhodu. In dotok dolarjev se je nadaljeval, Čangkajšek pa ga je trošil. Samo od konca japonske vojne do leta 1950 je Čangkajšek dobil od ZDA nič manj kot 5 milijard dolarjev pomoči. Kako pa je ta denar znal uporabiti, nam najlepše pove sledeči primer še iz časa njegove «vojne» proti kitajski revolucionarni vojski. Ena ameriška «pošiljka» je znašala 423 milijonov dolarjev. Vso to vsoto je Čangkajšek porabil v pičlih 23 dneh, kar pomeni, da je vsak dan njegove «vojne» stal ZDA celih 20 milijonov dolarjev.

Teh nekaj podatkov, ki smo jih navedli, nam dovolj drastično prica o velikem «patriotizmu» Čangkajška in njegove druščine. Tu je očitna ona gonilna sila, ki ga tira nazaj na celino. Gre za velikanska bogastva, ki jih je moral zapustiti, gre za banke in tovarne, gre za gospodarski «patriotizem» delnic in izkoriščanja, ki ga sili v borbo «za osvoboditev» kitajskega ljudstva. To velja za njega in njegove. Kar se pa tiče Američanov, je stvar nekoliko drugačna, vsaj z našega stališča drugačna. Njim gre za tržišče. Zato vlagajo denar v Čangkajškovo «podjetje», ki naj jim to tržišče ponovno pribori. Predvsem je jasno to, da je to podjetje zelo blizu bankrota, v kolikor že ni bankrotiralo; toda to, da vlagajo svoje kapitale v podjetje, ki je pred bankrotom, je njihova stvar, ni pa samo njihova stvar to, da s tem spravljajo v nevarnost mir v svetu.

TOVARNA IGEL V KOBARIDU

150.000 igel vseh vrst na dan - Ne kaj zgovornih številk - Problem surovin in embalaže

Ugodne perspektive za bodočnost - Samoupravljanje v tovarni

Ni prijetnejšega užitka kot peljati se počasi lepi počasi vzpenjajoči se cesti proti Kobaridu. Vseskozi te spremlja na desni strani zelenomodra Soča, levi pa košati gozdovi in gaji. Kmalu vzreš v daljavi na drugi strani Soče Vrsno, rojstni kraj pesnika Simona Gregorčiča. Vas s svojimi hišami, sadovnjaki, razstresenimi njivicami in gaji se koplje v svetlobi žarkov poletnega sonca. Se nekaj kilometrov pa smo na cilju. Že se nam odpira Kobariško polje ter v ozadju, ob vznožju alpskih gora, Kobarid. Malo prijetnega kramljanja o lepoti kraja z vozačem — pa smo prispeli. Izstopili smo prav na trgu s staro tradicionalno košato lipo odkoder peljejo poti v Bovec, Nadiško dolino in Tolmin. Človek naravnost zastrmi nad lepoto kraja: prikupna vas s svojimi značilnimi, z nageljni, roženkravtom in pelargonijami okrašenimi hišami. Prav tako prikupni so tudi ljudje, znani po svoji gostoljubnosti in po svoji prijetni gostoleči govorici. Že od najstarejših časov so se žilavo borili proti tujim osvajalcem za svojo zemljo. Tolminska zgodovina ve o tem mnogo povedati. Toda klonili niso. Pravo svobodo so doživeli prvič v znani «Kobariški republiki» od 8. septembra do konca oktobra 1943., ki so si jo sami priborili. Dokončno pa so postali sestavni del slovenske državne skupnosti leta 1947.

Kobarid ni danes samo vabljiv turistični center, temveč se spreminja po zaslugi ljudske oblasti, v pravo majhno idustrijsko središče. Prva zgrajena objekta po osvoboditvi — opekarna in tovarna igel, predstavljata že veliko pridobitev za to mestece, ki dobiva v tem nove vire zaslužka in seveda blagostanja. Zrasli bodo še novi gospodarski objekti kot na pr. nova moderna sirarna, katere samo gradnja in moderna oprema bosta predstavljala 360 milijonov din vrednosti. Pa pustimo to in oglejmo si, kar je bil naš namen...

* * *

«To je bila nekdanja najprej avstrijska in nato italijanska vojašnica. Danes pa stoji tukaj naša tovarna — tovarna igel — edina te vrste v Jugoslaviji», me je po stisku roke nagovoril tovariš Maks Drole, prijazen mož srednjih let, ki je direktor tovarne. «Prostore smo adaptirali, vanje namestili stroje in danes dela v njih že 77 delavcev in delavk», je nadaljeval.

Ker je bilo to pač nekaj novega, me je zanimalo, kako je nastala misel za tovarno in kakšne so bile začetne težave. Ni mi bilo treba mnogo vpraševati. V prijetnem kramljanju sem izvedel, kar sem hotel...

* * *

«Pred nekaj leti, je začel tovariš Drole, so bili prišli iz Italije stroji za izdelavo igel za šivalne stroje vrste Singer. Bili so to stroji majhne zmogljivosti in povrhu še nekompletni. Poslali so jih nekako na kolavdacijo. Težave so bile velike. Tovarna je pričela s proizvodnjo, toda delo je tu pa tam šepalo v prvi vrsti zaradi pomanjkanja orodja za stroje in poleg tega tudi zaradi pomanjkanja strokovnega kadra. Bilo je res težko, toda delavci, ki so zaradi tega dosegli nizko proizvodnjo in dobivali komaj 60—80 odst. prejemkov, niso popustili. Dobro so vedeli, da je vsak začetek težak ter da je treba samo vztrajati.

«In kaj ste nato ukrenili, da ste končno vendarle zadihali?», sem ga vprašal.

«Padel je predlog naj bi pričeli s proizvodnjo ročnih igel», je odgovoril tovariš Drole. «In res — s krediti iz fonda pomoči za zaostale kraje smo nabavili v Nemčiji kompletno opremo za tovrstno proizvodnjo. Nemške tovarne so nam poslale tudi dva strokovnjaka za usposabljanje domačega kadra in strokovnjaka za proizvodnjo...»

Po premostitvi teh težav je tovarna igel v Kobaridu dobila svoj proizvodni polet in je danes dosegla že velike uspehe. Od začetka je delalo le 27 delavcev in delavk. Danes pa jih dela že 77. V bodoče pa namerava tovarna proizvodnjo še povečati in se razširiti.

* * *

Tovarna, ki se je v zadnjem času izpopolnila z novimi stroji, izdeluje danes naslednje proizvode: strojne šivanke za šivalne stroje Singer, navadne ročne šivanke vseh vrst, igle za sedlarje, čevljarje ter igle pletilke. Proizvedla je tudi 50 tisoč kosov trioglatih igel za jadra za Jadransko plovidbo na Reki in za lastno zalogo. Proizvodi so po splošni ocenitvi zelo kvalitetni in v ničemer ne zaostajajo za inozemskimi. To dokazuje tudi dejstvo, da tovarna doslej ni prejela še nobenih reklamacij. Kar se tiče trga absorbira vse domače tržišče. Povpraševanje po proizvodih pa je tolikšno, da bi morali dvigniti zmogljivost vsaj za 10-krat več kot sedaj, če bi hotelj kriti vse potrebe. Lahko bi zaposlili v tem primeru do 1000 delavcev. Največ proizvodov, ki jih tovarna odpremlja na naročila takoj po pošti, gre v ostale jugoslovanske republike, medtem ko je Slovenija predvsem pa Primorska v prejšnjih letih uvozila mnogo tovrstnih proizvodov in bo trg vsaj še za nekaj časa nasičen. Najmanj obdelan trg pa je Istra, kjer se bo tovarna zanimala, da prejme naročila. Tovarna nudi svojim odjemalcem to prednost, da je cena njenih proizvodov zaradi dobro organizirane proizvodnje nižja od cen v inozemstvu.

* * *

«Torej ste zadovoljni s sedanjim tempom proizvodnje», sem pripomnil. «Res smo lahko zadovoljni», mi je odgovoril tovariš Drole. Poglejte samo nekaj številk». Pokazal mi je razpredelnico s temile podatki: pet in pol milijona din prometa na mesec. Plan dohodkov je v prvem polletju letos močno presežen. Realiziranih je 78 odstotkov letnega plana proizvodnje, tako da bo do konca leta bruto-proizvodna vrednost ne samo dosegla, temveč prekoračila predvidenih 47 milijonov. Za prihodnje leto pa je predviden brutodohodek v višini 60 milijonov, ki ga bo tovarna gotovo tudi presegla. Predvidena je tudi razširitev objekta, za kar je že letos prejela 10 milijonov din dotacij iz fonda pomoči zaostalim krajem.

Tovarna igel ima tudi za bodočnost najboljše perspektive. Prihodnje leto namerava začeti tudi s proizvodnjo gramofonskih igel, v kratkem pa bo proizvajala igle za tekstilne stroje. Prav tako bo pričela s proizvodnjo čevljarskih šil, trnkov in raznih drugih proizvodov kovinske galanterije. Prihodnje leto računa tovarna tudi na izvoz. Perspektive v tem pogledu so odlične. Treba je samo rešiti vprašanje surovin, ki je pravzaprav glavni problem. Zaenkrat dobiva tovarna surovine iz Nemčije in tudi z Jesenic, kjer je že naročila jekleno žico. Le škoda, da je jeseniška žica razogličena, tako da igla pri obdelavi ne dobi tistega popolnega bleska. Vendar upajo, da bodo Jesenice čimprej začele dobavljati potrebne surovine za proizvodnjo, tako da ne bo treba več trošiti zanje dragocenih deviz v inozemstvu. To bi obenem prineslo nadaljnje znižanje cen proizvodom.

«Računamo, pravi tovariš Drole, na zelo dober plasma naših produktov na inozemskem trgu. Če bomo dobili doma vse potrebne surovine, bomo lahko konkurirali na svetovnem trgu celo z najcenejšimi proizvajalci takega blaga — z Nemci. Drugi problem, s katerim se borimo, je problem embalaže. Če bi bili dobili potreben material, bi bili lahko že začeli z izvozom. Vendar tovarna raču-

(Nadaljevanje na 4. strani)

Iz poklica spet na šolsko klop — Stari pomorščaki, poveljniki in višji častniki potniških in tovornih ladij, obiskujejo posebne tečaje, da se osposobijo za ravnanje z radarskimi napravami

IZŠLA JE PRVA KNJIGA

POMORSKE ENCIKLOPEDIJE

Izdaja prve knjige Pomorske enciklopedije sodi med velike kulturne dogodke v Jugoslaviji, pomeni datum v jugoslovanski kulturi.

S to knjigo se nam je predstavil Leksikografski zavod FLRJ. Pokazal je, kakšne bodo v redakcijskem in tehničnem oziru njegove enciklopedije in kaj lahko pričakujemo, da bo pomenilo njegovo največje delo — Jugoslovanska enciklopedija.

Prva knjiga Pomorske enciklopedije je tehnično dovršena. Papir, tisk, reprodukcije fotografij, precizno izdelani klišeji risb, priloge v bakrotisku, zemljevidi v devetih barvah — prispevajo k temu, da knjigo z zadovoljstvom listaš. Vse je na ravni najvecjih in najboljših enciklopedij.

Na tej ravni je tudi besedilo. Včasih je celo nad to ravnijo, kot na pr. v uvodni besedi.

Direktor Leksikografskega zavoda Miroslav Krleža in glavni redaktor dr. Mate Ujević sta vsekakor močno zaslužna za vsebino in zunanjost enciklopedije, na kateri je delalo okrog 200 članov redakcije, strokovnih redaktorjev, sodelavcev za posamezne stroke, kartografov in administratorjev.

S Pomorsko enciklopedijo je Leksikografski zavod izdal delo, ki bo koristno ne samo pomorščakom, temveč tudi širokemu krogu bralcev. Tvorci te enciklopedije so pojmovali besedo pomorstvo ne samo široko, temveč, lahko rečemo, kar najbolj široko. In to je dobro.

Takšna, kakršna je, pomeni Pomorska enciklopedija ogromen prispevek k jugosl. kulturi. Vir spoznanja bo za vsakega bralca, bodisi pomorščaka ali ne.

Prepuščamo strokovnjakom, da docela presodijo vrednost te knjige. Nemara bodo imeli kako majhno strokovno pripombo, izrekli pa bodo vsekakor tudi več pohval, kot smo jih mi navedli. Prepričani pa smo pri tem, da bodo tudi najstrožji strokovni kritiki presodili tisto, kar lahko presodi tudi preprost bralec: da je Pomorska enciklopedija tako po vsebini, kakor po tehnični opremi najboljša knjiga te vrste, ki je bila doslej objavljena v Jugoslaviji.

Z MEDNARODNEGA KONGRESA ZA ZAŠČITO OTROKA

III.

Toda prav tu se delajo rapake s pretirano skrbjo in z drugo skrajnostjo, da se otrok zapostavlja in odriva. Tudi tu je seveda najboljša vzgoja v družini, in le če v družini res ni mogoča, naj se v zavodu kjer otrok živi, ohrani zveza z domom. Mednarodna unija organizira vsako leto za take otroke letne kolonije na Holandskem in Finskem. Otroci živijo tam v vsakodnevnih stikih z bližnjim metom in z njegovimi prebivalci in otroki. Najhuje je, če takega otroka ne pripravimo na življenje, ki ga čaka, utvare pač lahko pripeljejo do resnih duševnih pretresov.

Peti dan so bili sami sekcijski referati in šesti dan zaključne resolucije posameznih sekcij, ki so sprejele celo vrsto sklepov. Mednarodna unija se je obvezala povečati svojo aktivnost za izboljšanje življenjskih pogojev družine. Vse pridobitve na gospodarskem, zdravstvenem, socialnem in pedagoškem področju morajo služiti otroku in njegovi vzgoji. V odgovornosti do otroka in njegove vzgoje pa se morajo vzgajati tudi starši, treba jim je pomagati, da premostijo predsodke in zaostalost. Razmere v posameznih deželah so seveda zelo različne in Unija priporoča posebne odbore, ki naj bi proučevali socialno in umsko stanje družine. Organizirajo naj se posebne skupine, ki bodo skrbele za zapuščene in zaostale otroke. Ustvariti jim je treba možnosti, da se kot koristni člani vključijo v človeško družbo in da razvijejo svojo lastno osebnost. Družba se mora zavedati odgovornosti do nezakonskih otrok in do otrok ločenih staršev. Razen ekonomskih in pravnih odnosov so bistveni tudi čustveni. Tudi v tem naj otrok ne čuti razlike.

Med temi in mnogimi drugimi sklepi stopa neprestano v ospredje družina in njeno okolje, toda za nas tržaške Slovence in za Slovence na Goriškem in v Benečiji je bistvene važnosti tista točka, ki govori o materinskem jeziku in je bila sprejeta na intervencijo tržaškega delegata Draga Pahorja. Dobesedno se glasi: *« Kongres ugotavlja, da je šolska in predšolska vzgoja, ki se daje otroku v jeziku, ki ni njegov materinski jezik z namenom, da se odnarodi, to je odtuji njegovi družini, v nasprotju s prvo in drugo točko deklaracije o pravicah otroka, zato kongres priporoča včlanjenim organizacijam in vsem prijateljem otroka, da si prizadevajo,, da se zagotovi vsem otrokom osnovni in predšolski pouk v materinskem jeziku».*

Cas med posameznimi referati in čas po referatih in diskusijah je bil določen za ogled raznih ustanov in razstav. Na listek je bilo treba napisati, kam želiš in ker je bilo vsega toliko in časa relativno premalo, je bila izbira silno težka. Najrajši bi si seveda ogledala vse, toda to je bilo popolnoma nemogoče. Pa sem zato stopila v informacijsko pisarno in prosila, naj mi kot Tržačanki, ki bi rada odnesla čim več vtisov, sami svetujejo. Le tako sem videla dve zanimivi ustanovi, ki bi jih sicer ne bila, ker si nisem znala predstavljati njunega pomena. Ti dve ustanovi sta: pionirsko mesto in šola učencev v gospodarstvu.

Šola učencev v gospodarstvu

O pionirskem mestu v Zagrebu je bilo pisano že mnogo, a šlo je tako bežno mimo mene, da vse do sedaj nisem vedela, da je tam pravzaprav le šola. Nižja gimnazija kot toliko drugih v državi in vendar prav posebna šola. Tja prihajajo iz vse države najboljši učenci za nagrado in ostanejo po en semester. Takoj naj povem, da je tuje delegate zanimalo predvsem, kako profesorji vskladijo različno raven znanja, ki ga dijaki prinesejo iz posameznih zavodov. «Pedagoška sposobnost in kvaliteta poukaa», se je glasil odgovor. Zaradi počitnic seveda dijakov ni bilo, toda šola je priredila kljub temu neke vrste razstavo, ki je prikazovala način poučevanja v posameznih predmetih, ki so v programu nižje gimnazije. Mene osebno je najbolj zanimal pouk materinskega jezika, toda zaradi pičlega časa sem tudi to le bolj na hitro pregledala. V spominu pa mi je ostal napis iz Preradoviča: Ljubi, rode, jezik iznad vsega, v njem živi, umri za njega. Pod tem napisom je bil poleg velike slike Dositeja Obradoviča grafikon njegovih potovanj v tujino. Na drugem takem grafikonu so bile slike pisateljev s katerimi so se tretješolci seznanili v preteklem šolskem letu in naslovi njihovih del. Poleg gledaliških programov so bile recenzije predstav in kritični zapiski o njihovi izvedbi. Iz slovnice pa so bile v različnih barvah grafično ponazorjene spregatve in sklanjatve.

(Nadaljevanje sledi)

TRST, četrtek 23. septembra 1954

PRIMORSKI DNEVNIK

VREME Vremenska napoved za danes: Vreme se bo izboljšalo. Povečini bo jasno, temperatura se bo zvišala. — Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je bila 19.6 stopinje; najnižja pa 15.0 stopinj.

RADIO Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cona Trsta:** 15.15: Sopranistka Rožica Kozem poje samospeve Frana Venturinija. — **Trst II.:** 20.05: Slovenski oktet. — **Trst I.:** 21.30: Koncert violinista Alfonsa Musestija. — **Slovenija:** 16.10: Utrinki iz literature - J. Kač: Savinjske zgodbe.

SPORTNI DNEVNIK

JUGOSLAVIJA - WALES 3:1 (0:0)

Vse tri gole za Jugoslavijo je dosegel Veselinović

CARDIFF, 22. — Prvič v svoji zgodovini je bilo moštvo Walesa na svojem igrišču premagano od kontinentalne reprezentance. V današnji tekmi je Jugoslavija premagala Wales s 3:1 (0:0).

Prvi polčas je potekel brez golov in v znaku premoči domačih, ki so nevarno napadali; toda jugoslovanska obramba je bila na mestu in Beara je nekajkrat odlično rešil v nevarnem položaju. Jugoslovanski napad je v tem času poslal en sam nevaren strel na waleška vrata, čeprav sicer ni igral podrejene vloge.

V drugem polčasu je Veselinović nadomestil Dvorniča na levem krilu in prinesel novega duha v jugoslovanski napad, ki se je razživel. Prvi gol so sicer dosegli domačini z Allchurchom v 7. minuti. Nato je igra, dotlej klasična in elegantna, postala ostrejša in na trenutke tudi bolj zmedena. V 16. minuti je Veselinović začel s svojo serijo treh golov; izenačil je z enajstmetrovko. V 25. minuti drugi Veselinovičev gol: proti neubranljivemu strelu levega krila je bil vratar Kelsey brez moči. Dve minuti pred koncem je Veselinović postavil končni rezultat in tako poleg lepe — in po slabih pripravah nepričakovane — jugoslovanske zmage slavil tudi osebno zmagoslavje.

Jugoslavija je nastopila v naslednji postavi:

Beara; Stanković, Zeković; Mantula, Horvat, Boškov; Petaković, Jocić, Vukas, Bobek, Dvornić (Veselinović).

SYDNEY, 22. — Organizacijski odbor finalne tekme za Davisov pokal ki bo od 27. do 29. decembra v Sydneyu, je že zdaj dobil 34.000 zahtev za vstopnice. Na stadionu pa je prostora samo za 22.059 oseb, 7.000 več kot leta 1951, ko je tudi bilo tam finalno srečanje za Davisov pokal.

Kolesarska dirka po Evropi

NAMUR, 22. — Francoz Diot je zmagal v drugi etapi kolesarske dirke po Evropi, ki je vodila iz Ganda v Namur (251 km). Drugi je bil Italijan Pezzi. Etapa je bila po dežju in vetru, zaradi tega tudi povprečna brzina ni bila zelo visoka. Od včerajšnjih 77 tekmovalcev se je danes prijavilo na štartu samo 60.

VRSTNI RED NA CILJU DRUGE ETAPE:

1. **Diot** (Fr.) 6.52'05", 2. Pezzi (It.), 3. Bois (Fr.), 4. Gianneschi (It.) vsi s časom zmagovalca, 5. Couvreur (Belg.) 6.54'01", 6. Mancisidor (Fr.) 6.54'16", 7. Bianchi (It.) 6.54'47"; 8. Assirelli (It.) 6.55'06"; 9. Verdini (It.) 6.55'06", 10. Close (Belg.) 6.55'15", 11. Buttle (V. B.) 6.55'49", 12. Perly (Fr.) 6.56'05", 13. Huber (Švica) 6.56'09"; 14. Van Vaerenbergh (Belg.), 15. Robic (Fr.) oba s časom Huberja.

SPLOSNA OCENA PO 2. ETAPI:

1. **Pezzi** (It.) 14.38'27"; 2. Diot (Fr.) 14.39'20"; 3. Gianneschi (It.) 14.39'24"; 4. Couvreur (Belg.) 14.39'30"; 5. Close (Belg.) 14.40'44"; 6. Volpi (It.) 14.41'44"; 7. Cerami (It.) 14.42'21"; 8. Mancisidor (Fr.) 14.42'24"; 9. Van Vaerenberg (Belg.) 14.43'10"; 10. Assirelli (It.) 14.43'14".

ZANIMIVA KOLESARSKA PRIREDITEV

Od Triglava do Jadrana

Start dvoetapne dirke bo v soboto v Bovcu, v nedeljski etapi od Postojne do Kopra pa bo prva poletapa do Sežane na kronometer

Letos bo že tretjič ta za mednarodno etapno dirko «Po Hrvatski in Sloveniji» najpomembnejša kolesarska prireditev v Sloveniji, ki jo pod pokroviteljstvom koprskega časopisa «Slovenski Jadran» organizira koprski «Proleter».

Prva etapa se začne v soboto, 25. t. m. v Bovcu in bo šla skozi Kanal, Solkan, Novo Gorico, Ajdovščino, Vipavo in Razdrto k cilju v Postojno. Start druge etape bo naslednji dan, 26. t. m. Razdeljena bo v dve poletapi. Na prvo do Sežane (30 km) pojdejo s posameznim startom, t. j. z dveminutnim presledkom. Po nekajurnem postanku bodo skupaj odbrzeli na drugo poletapo, ki bo šla iz Sežane skozi Divačo v Herpelje, Kozino, Črni kal, Rižano, Koper h končnemu cilju v Piran. Celotna proga znaša 295 km.

Za to pomembno etapno dirko vlada posebno med prebivalstvom krajev, skozi katere bo potekala, precejšnje zanimanje. Prireditelj je, kakor vedno, tudi letos poskrbel za lične praktične in spominske nagrade, s katerimi bodo nagrajeni tako posamezniki kakor tudi moštva. Poleg drugih določenih tekmovanj, bosta tudi ti dve etapi šteli za točkovanje k letošnji «ranglisti» najboljših desetih dirkačev Jugoslavije.

LONDON, 22. — Škot Peter Keenan si je ponovno priboril naslov britanskega prvaka v boksu kategorije bantam z zmago nad Ircen Johnom Kelleyem. Keenan je zmagal s knock outom v šesti rundi. Možno je, da bo Keenan zdaj izzval novega svetovnega prvaka kategorije, Francoza Roberta Cohena, ki je postal svetovni prvak včeraj z zmago nad Siamcem Songkitratom.

Marciano 178.000 dolarjev Charles 89.000 dolarjev

Od sobotnega dvoboja za svetovno prvenstvo je zmagovalec Rocky Marciano dobil 178.000 dolarjev kot svoj delež dohodka iz prodaje vstopnic in pristojbin za radijski in televizijski prenos, Ezzard Charles pa je dobil 89.000 dolarjev.

XI. ŠAHOVSKA OLIMPIADA V AMSTERDAMU

Kdo bo končno drugi?

Po porazu s SZ je Jugoslavija padla na tretje in četrto mesto

V dvoboju med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo sta do prekinitve izbojevala zmago Fuderer proti Gelerju, Bronštejn pa je premagal Trifunoviča. Ostali dve partiji sta bili prekinjeni. Na prvi deski se je Pirc ogorčeno boril s svetovnim prvakom Botvinikom, ki je dosegel v srednji igri nekoliko boljši položaj. Pirc se je v nadaljevanju vztrajno upiral in navzlic slabši poziciji skušal najti boljše poteze. Brž ko se je prepričal, da ni rešitve, se je vdal v 67. potezi.

Partija Gligorić - Smislov se je končala remi brez nadaljevanja, in sicer na pobudo Smislova. Dvoboj se je torej končal 2 in pol - 1 in pol v korist SZ.

Rezultati ostalih partij osmega kola: Argentina - Anglija 3:1, Madžarska - Holandska 3:1, Bolgarija - ČSR 1.5:2.5, Zahodna Nemčija - Island 3:1.

Vrstni red je v finalni skupini po osmem kolu: SZ 25 točk; Argentina 20; Jugoslavija in Zahodna Nemčija 19.5; ČSR 18.5; Madžarska 18, Izrael 17.5 itd.

Jugoslovanska ekipa, ki je v prvih kolih finalnega tekmovanja začela zelo lepo je zaradi nepotrebnega poraza z Madžarsko, neodločenega izida z Bolgarijo in skromne zmage nad Islandom zamudila priložnost, da učvrsti svoj položaj v vrhnjem delu tabele. Kljub temu ima Jugoslavija možnosti, da v preostalih srečanjih zboljša svoj položaj in uspešno sodeluje v borbi za najvišja mesta. Že borba z Argentino utegne razčistiti položaj. Vsekakor pa lahko rečemo, da bi osvojitev drugega ali tretjega mesta pomenila velik uspeh za jugoslovansko reprezentanco in potrdita sloves, ki ga uživa Jugoslavija v šahovskem svetu.

Najuspešnejši igralec jugoslovanskega moštva je doslej Fuderer, ki je dosegel sedem in pol točke (v desetih partijah), nadalje Pirc, ki je na prvi deski odvzel nasprotniku 6 točk tudi v desetih partijah.

Jugoslovanom sicer glede drugega in tretjega mesta ne kaže rožnato. Do konca so jim ostali še težavni dvoboji z Zahodno Nemčijo, Argentino in ČSR. Čeprav so Madžari trenutno na šestem mestu, so zelo nevarni konkurenti za drugo mesto, ker imajo pred seboj dvoboja s slabima ekipama — Švedsko in Anglijo — in je lahko samo Izrael v zadnjem kolu Madžarom huda ovira.

Kot Jugoslavijo tako tudi Argentino čakajo še trije hudi dvoboji, in sicer proti Jugoslaviji, Izraelu in Zah. Nemčiji.

Najtežavnejše dvoboje bo imela Zahodna Nemčija, tako da ne kaže, da bo obdržala svoj sedanji visoki plasman na lestvici.

Od dvoboja z Argentino je odvisno, kako bo jugoslovanska ekipa napredovala. Kapetan jugoslovanske ekipe je dejal: «V prvi tretjini turnirja so Jugoslovani odlično igrali, v drugi tretjini so na splošno začudenje in brez očitnega vzroka znatno odpovedali. Naš končni plasman bo odvisen od tega, kako se bodo naši mojstri borili v zadnjih treh kolih. Ne papirnati računi, temveč samo dobra igra nam lahko pomaga».

* * *

V drugi polovici novembra bo jugoslovanska šahovska reprezentanca odšla na daljšo turnejo po Zahodni Evropi. 20. in 21. novembra bo dvokrožni dvoboj na desetih deskah z Zahodno Nemčijo v Nemčiji. 23. in 24. novembra bo Jugoslavija igrala z Luksemburgom, 26. in 27. novembra pa proti Saaru.

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

MEDTEM KO SE JE PROIZVODNJA ZMANJŠALA

Ravnateljstvo uvaja politiko groženj do zavednih delavcev livarne SAFOG?

Delavci so prejeli pisma, v katerih so jih opozorili, da jih bodo odslovili zaradi pomanjkanja dela

Gospodarska kriza v goriški pokrajini se najbolj odraža v industrijskih podjetjih, posebno v Združenih jadranskih ladjedelnicah in podjetjih, ki so deloma odvisna od njihove proizvodnje.

Tako je proizvodnja v livarni «SAFOG» v zadnjih letih zelo majhna in večkrat zmanjka dela še za tiste maloštevilne delavce, ki so v njej zaposleni. Krivda je predvsem na zastarelih proizvodnih sredstvih, ki ne dopuščajo znižanja proizvodnih stroškov, čeprav bi to bilo mogoče, ker je k livarni zelo veliko število kvalificiranih delavcev. Tako primanjkuje naročil, ki bi zadostila potrebam livarniške kapacitete. Ravnateljstvo od časa do časa preti z odpusti in zaposleni delavci živijo vedno v strahu pred nadaljnjim obstojem.

Pred počitnicami meseca avgusta se je pripetilo, da je vodstvo poslalo številnim delavcem, predvsem tistim, ki so na delu najboljši in starejši, pisma, v katerih jih obvešča, da bodo morali zaradi zmanjšanja proizvodnje zapustiti delovna mesta. Seveda so ti ljudje preživeli počitnice v strahu in so se pomirili šele zadnje dni, ko je ravnateljstvo razglasilo, da je prejelo nova naročila strojev za predelavo svile.

Tako ravnanje ravnateljstva ni v skladu z odnosi, ki bi morali vladati med delodajalci in delavci. Zdi se namreč, da se je metod ustrahovanja ravnateljstvo poslužilo proti tistim, ki so v borbi za delavske pravice najbolj dosledni. Prav bojazen, da bi lahko človek izgubil službo, je eden izmed vzrokov, ki mlačnejše delavce odteguje od aktivnega sodelovanja v borbi za boljše delovne in ekonomske pogoje proletariata.

Tovarna igel v Kobaridu

(Nadaljevanje s 3. strani)

na, da bo v kratkem rešila tudi to vprašanje. V glavnem gre za problem nevtralnega papirja za ovijanje, ki pa mora biti prost kislin. Prav tako bo treba poskrbeti še za boljšo reklamo. Dejstvo je namreč in to je razumljivo, da je tovarna mlada in zaradi tega mnogokje še nepoznana».

* * *

Ne bi bilo treba še posebej poudarjati, da ima tovarna svoj delavski svet in upravni odbor, ki poleg direktorja skrbita za uspešen razvoj tovarne. Le-to pa je potrebno pribiti da sta oba organa samouprave zelo aktivna. Zanimata se za probleme tovarne in delavstva in soodločata pri sprejemanju sklepov. Vzpon tovarne je temu zgovoren dokaz. Veliko skrb posvečata tudi vzgoji mladih kadrov, bodočih strokovnjakov.

Življenje kolektiva pa se ne odraža samo v vsakdanjem delu pri strojih, temveč tudi zunaj. Že je zasejano seme bodoče delavske Svobode, kjer se bodo delavci in delavke lahko politično in kulturno izživljali.

* * *

Cela ura je minula v prijetnem pomenku. Mnogo sem zvedel in videl. Več kot sem pričakoval. Ko sem se vračal opoldne po lepo asfaltirani cesti ob bregu Soče proti Tolminu, pa sem premišljeval kaj vse zmoreta vztrajnost in zavest discipliniranega kolektiva. Taki ljudje lahko z zaupanjem gledajo v bodočnost. Kobariška se počasi a gotovo spreminja v majhno industrijsko središče.

BRANKO GABRSCEK

Natečaj za učitelje

30. t. m. zapade rok za predložitev prošenj za učiteljski natečaj v goriški pokrajini. Razpisanih je 12 mest, od katerih eno v občini Gorica, ostala mesta pa v ostalih občinah pokrajine.

Dražba na goriški občini

7. okt. bo na goriški občini dražba nasiednjih predmetov: avtomobila, 2 konj, 15 vozov, 2 kočij, 3 plugov, itd. Ponudbe naj zainteresirani pošljejo v zaprti kuverti do 6. oktobra na občino.

Zadnja pot Alojzija Čuka

Včeraj popoldne so pripeljali iz Jugoslavije posmrtne ostanke 57-letnega Alojzija Čuka iz Pevme. Pokojnik je bil zelo zaveden Slovenec in naprednega mišljenja. Bil je dolgo let vodja prosvetnega delovanja po prvi in drugi svetovni vojni v Pevmi. Med prebivalstvom je bil zelo priljubljen, kar priča velika udeležba ljudi na njegovem pogrebu, ki je bil včeraj popoldne ob 17. uri.

Pogrebni sprevod se je razvil izpred hiše žalosti na vaško pokopališče. Razen domačinov je bilo opaziti tudi veliko pogrebcev iz okoliških vasi in iz Gorice. Nosili so številne vence, med katerimi sta bila tudi venec ZSPD iz Gorice in venec pevmskega prosvetnega društva. Venec so poslali tudi pevmski rojaki, ki žive v novi Gorici. Pogreba se je udeležil tudi pevski zbor, ki je zapel žalostinke na domu, v cerkvi in pri odprtem grobu na pokopališču. Pokojnemu Alojziju Čuku naj bo lahka domača zemljica, ki jo je tako ljubil!

DEZURNA LEKARNA:

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Kuerner, Korzo Italia 4 - tel. 25-76.

PO ŠTIRINAJSTIH DNEVIH POHAJANJA

MILANSKA POLICIJA ARETIRALA sodnijskega pisarja iz Palmanove

Chersovani je med vojno precej trpel in ima razrvane živce - Pred pobegom je ukradel 60.000 lir

Na zahtevo državnega tožilca iz Vidma so v torek aretirali na stanovanju v Gorici pomočnika sodnijskega zapisnikarja iz Palmanove 37-letnega Attilia Chersovanija. Obtožen je, da je ukradel v pisarni vsoto 60.000 lir, last zapisnikarja palmanovske sodnije dr. Leddea, in se polastil tudi drugega denarja, namenjenega sodnijskemu uradu.

Kot je znano, se je Chersovani še 7. septembra odstranil od doma, zapustil brez dovoljenja urad, in nihče ni vedel, kje je možak. Oblasti so ugotovile, da je vdrl v blagajno pisarne in iz nje odnesel 60.000 lir. Ljudje so se spraševali, kam naj bi izginil. Poznali so ga v Gorici kot v Palmanovi za precej nervoznega človeka, ki mu je zadnja vojna zelo razrvala živce, in odtod je izhajalo tudi njegovo nenavadno obnašanje.

Chersovani je bil pred leti uslužben v Belluno; tudi tam je večkrat izginil, ne da bi se javil.

Tokrat je bil zdoma kar 14 dni. Vrnil se je v Gorico šele v ponedeljek, in sicer na ukaz milanske policije. Možak je ukradeni denar zapravil v Milanu, kjer so ga tudi zasačili v brezdelju in pohajkovanju. Sedaj je v goriških zaporih in v kratkem se bo moral zagovarjati pred sodnimi oblastmi zaradi tatvine denarja, poneverb in izkoriščanja svojega službenega mesta.

Pričetek pouka na srednjih šolah

Na srednjih šolah s slovenskim učnim jezikom v Gorici se novo šolsko leto 1954-55 začne 1. oktobra, pouk pa na nižji srednji šoli in na strokovni šoli v ponedeljek 4. oktobra: na gimnaziji - liceju in na učiteljišču v ponedeljek 11. oktobra; vsakokrat s šolsko mašo ob 10. uri v stolnici.

Pred mašo se dijaki zberejo ob 8.30 v svojih učilnicah, kjer jim bodo razredniki povedali nekaj uvodnih besed in šolski urnik.

Novi delovni sporazumi

Pred dnevi so se na ministrstvu za delo zaključila pogajanja za obnovitev državnih delovnih sporazumov za uslužbence kavarn, barov, slaščičarn, restavracij, gostiln, itd.

Soča grozila 20 delavcem

Deževje v hribih je povročilo naraščanje Soče. Tega pa 20 delavcev zaposlenih pri podjetju Caprara v Gorici, ni pravočasno opazilo, ampak šele ljudje ob Soči.

Delavci so stali na majhnem peščenem otoku in kopali. Bili so preveč zaposleni, da bi mogli opaziti, da voda stalno narašča in jih spravlja v težaven položaj. Naenkrat so se ob 10. uri znašli obkoljeni; reka jim ni dopuščala dostopa do brega.

K sreči so upravniki podjetja pravočasno obvestili goriške gasilce, ki so pritekli na kraj ter z gumijastimi čolni pripeljali vse delavce na varno.

Izplačevanje vojne škode manjše od 250 tisoč lir

Ministrstvo za pošte in telekomunikacije je določilo, da se lahko pri vseh krajevnih uradih in agencijah izplača na račun države 250 tisoč lir. Podtajništvo zakladnega ministrstva je odločilo, da lahko izplačajo poštni uradi, kamor so zainteresirani pristojni, odškodnino in prispevke za vojno škodo, ki niso večji od 250 tisoč lir.

KINO

VERDI. 17: «Maščevanje Montecrista», barvni film, L. Amanda in J. Marais.
VITTORIA. 17: «Rdeče sence», J. Wayne.
MODERNO. 17: «Opustošenje na veliki stezi», S. Montgomery.

V NEDELJO 26. SEPTEMBRA 1954 BO OB 16. URI NA DVORIŠČU GOSTILNE LUTMAN V ŠTANDREŽU

NASTOP GORIŠKIH PEVSKIH ZBOROV

PROGRAM:

UVODNA BESEDA.

1. O. Dev: «Soči»; B. Ipavec: «Oj, tedaj»; Štiri srbske narodne; E. Adamič: «Živio!»; V. Vodopivec: «Tam na vrtni gredi»; Narodna: «Glejte že sonce zahaja» — Mešani zbor iz Štandreža
2. H. Volarič: «Na ples»; M. Rožanc: «Kaj bi te vprašal?» — Moški zbor iz Štandreža
3. P. Jereb: «Balada»; «Pelin roža»; «O kresu» — Moški zbor s Peči
4. M. Pirnik: «Zima»; P. Lipar: «Naokrog»; E. Adamič: «Svatovska» — Dekliški zbor iz Podgore
5. F. Ferjančič: «Pozdrav»; C. Pregelj: «Štajerski fantič» — Moški zbor iz Steverjana
6. E. Komel: «Pobratimija»; V. Vodopivec: «Bratje v kolo» — Moški zbor z Vrha
7. A. Foerster: «Planinska»; C. Pregelj: «Svi cigani» — Dekliški zbor Podgora-Sovodnje
8. Z. Prelovec: «Jaz bi rad»; A. Hajdrih: «Luna sije» — Moški zbor Dol-Poljane
9. E. Komel: «Slovenski fantič»; H. Sattner: «V zeleno polje»; H. Volarič: «Zvečer» — Moški zbor Vrh - Dol - Poljane
10. V. Vodopivec: «Sijaj lunica»; St. Premrl: «V Korotan» — Mešani zbor iz Sovodenj
11. F. Flajšman: «Triglav» — Mešani zbor Štandrež-Sovodnje

DOBRE VESTI IZ SVOBODNE GORIŠKE

Prihodnje leto bodo v Solkanu gradili „Goriške strojne tovarne in livarne"

Ko bo tovarna dokončana, bo zaposlovala okoli 500 delavcev - Celotni stroški bodo znašali približno 1.168.000.000 din

Že večkrat po priključitvi je bilo govora o zgraditvi večjega kovinskega industrijskega podjetja v Solkanu, ki naj bi se razvilo iz sedanje tovarne Strukelj. Ta livarna ima nekaj priznanega visoko kvalificiranega livarskega kadra in mehanikov, saj že sedaj izdeluje z zelo skromnimi sredstvi razne stroje. Nima pa primernih prostorov. Sedanji prostori livarne so tesni, neprimerni in tik državne meje.

Pred šestimi leti se je takratno ministrstvo za komunalne zadeve zavzemalo za zgraditev nove tovarne, vendar je ta zamisel zaspala. Cez dve leti je vzel zadevo spet v roke oblastni odbor goriške oblasti. Toda z reorganizacijo, ki je kasneje nastala, in ukinitvijo oblastnega odbora je šlo v arhiv tudi vprašanje graditve strojnih tovarn in livarn v Solkanu.

Lani se je Okrajni ljudski odbor v Gorici spet resno zavzel za to vprašanje in imenoval študijsko komisijo, ki naj prouči vse možnosti graditve nove tovarne, njene rentabilnosti in perspektive razvoja. V komisiji, ki jo vodi inž. Milko Bremec, je 8 inženirjev in drugih strokovnjakov. Pretekli teden je bila v Novi Gorici plenarna seja te komisije, ki so ji prisostvovali še predsednik okrajnega ljudskega odbora Mirko Remec, predsednik okrajnega sveta za gospodarstvo Milan Vižintin, predsednik LOMO Nova Gorica Ludvik Gabrijelčič, direktor sedanje livarne Jože Strukelj, več strokovnjakov, urbanistov in drugih.

Komisija je predložila po temeljitem študiju izdelane elaborate investicijskega programa in idejnega projekta v odobritev. Po živahni razpravi je seja investicijski program in idejni projekt bodočih goriških strojnih tovarn in livarn — tako se bo namreč imenovala nova tovarna — odobrila in jih sklenila predložiti še ta teden v dokončno odobritev revizijski komisiji pri Izvršnem svetu Ljudske skupščine LRS.

Spričo temeljitega študija vsega, kar je v zvezi z graditvijo, proizvodnjo in napredkom tovarne, z ozirom na to, da je veliko povpraševanje po predmetih, ki jih bo tovarna izdelovala in da bo zgrajena tako, da bodo njeni proizvodi med najcenejšimi, ni nobenega dvoma, da bi revizijska komisija ne odobrila predloženih elaboratov.

Lokacija nove tovarne je določena in bo na obeh straneh severnega dela Prvomajske ceste tako, da pride tudi sedanje upravno poslopje Splošnega gradbenega podjetja «Gorica» v sklop tovarne. Te prostore bodo preuredili in v njih namestili en oddelek tovarne.

Tovarna se bo razvijala postopno. Vendar bodo po vsej verjetnosti že prihodnje leto začeli graditi oba najvažnejša objekta — livarno in strojno gradnjo.

Ko bo tovarna dokončana, bo zaposlovala okrog 500 ljudi. Proizvajala pa bo razne stroje za gradbeništvo, stroje za gradnje cest, za obrt, štedilnike, sobne peči in lite polizdelke.

Celotni stroški gradnje in opreme tovarne bodo znašali po sedanjih predračunih 1.168.000.000 din.

Hudo neurje v Beneški Sloveniji

V Beneški Sloveniji je bilo v torek hudo neurje. Bliskalo je in treskalo s tako silo, da se prebivalci kaj takega že dolgo ne pomnijo. Vmes je padala tudi toča, ki je napravila precej škode predvsem v Tribilu. Zaradi močnih nalivov je narasla Nadiža, ki je pri Podbonescu podrla lesen most. V Praprotnem je dosegla višino ceste, ki je speljana ob njej. Vodovje je nosilo s seboj veliko hlodov.

Tudi v Tajpani je hudournik Gordon povzročil precej škode. Podrl je en most, zemeljski plazovi pa so zasuli poti, tako da je bil promet za nekaj časa prekinjen. Sele s pomočjo prebivalcev so ga ponovno vzpostavili. Človeških žrtev po dosedanjih podatkih ni bilo.

Bil sem s Ku Klux Klanom

Začenjamo z objavljanjem knjige «Bil sem s Ku Klux Klanom» («I Rode With the Ku Klux Klan»), ki jo je napisal ameriški publicist Stetson Kennedy. Izvlečke iz te zanimive knjige, ki je pred nekaj meseci izšla v Veliki Britaniji, ker avtor ni mogel najti založnika v ZDA, bomo začeli objavljati jutri.

«Dame so padale v nezavest od navdušenja otroci so kričali kot preplašena čreda moški so se pregibali kot kanibali, kričali prostaške žaljivke, se zvijali kot v kaki kanibalski transi. Bila je noč, toda kot Sentjernejska noč, razsvetljena z grozljivim plamenečimi križi in groznimi stavističnimi strastmi pošasti v kutah. Umrl je neki Crnec? Ne, gospodje, umirala je demokracija, prerešetane so bile ameriške svoboščine. Kip svobode ob vhodu v največje mesto Amerike ni več držal v rokah goreče bakle svobode in idealov. To je bil plameneči križ te bedne, osamljene in fanatične tolpe morilcev in razbijačev».

Tako je v aprilu letos pisal posebni dopisnik francoskega lista «France Soir», ki je prisostvoval sceni groznega terorja zloglasne druščine Ku Klux Klan.

Ku Klux Klan je fanatična tolpa morilcev in razbijačev — toda je to le osamljena skupina, prehoden madež na demokratični ureditvi, samo prevratniška trauma brez upanja na uspeh?

Avtor knjige «I Rode With the Ku Klux Klan», ameriški publicist Stetson Kennedy, je dokazal v svoji zanimivi knjigi, ki je pravkar izšla v Angliji, da ta skrivnostna organizacija obstaja, da se širi, da je opevana demokracija ni mogla odpraviti in da je ta barbarska ustanova tudi danes, devet let po vojni, obdržala svojo ostro in zoprno podobo.

Blodnja ali stvarnost, junaki iz groba ali z ulice, zakasnela epizoda ali zelo pogosta praksa? Kaj je danes Ku Klux Klan?

Druščina fanatičnih primitivcev Ku Klux Klan je bila ustanovljena leta 1865. Ob rojstvu so jo blagoslovili lastniki velikih plantaž, ki so s pomočjo svojih agentov poskušali zadušiti demokratično gibanje, ki je rastlo med osvobojenimi črnci, siromašnimi belci in ljudmi s Severa, ki so prišli na Jug iskat kruh, ki ga politični Sever ni mogel vsakomur nuditi. Oblast sile, samovolje, sebičnosti in omejenosti je poskušala ponovno vzpostaviti fevdalne uzde z udobnim načelom, da je božja previdnost določila, da je treba revežem tako vladati. Zgodovinsko je Ku Klux Klan ena izmed najzgodnejših manifestacij fašizma. Njena metoda apeliranja na najnižje instinkte najbolj bedastih članov srednjega sloja je postala klasična. Kaj nas to ne spominja na metode makartizma, tega fašizma moderne Amerike?

Zgodovina Ku Klux Klana je zgodovina umorov ljudi, križanih zaradi predsodkov, reakcionarne filozofije, organizirane grobosti in terorja. To je v podrobnosti izdelan sistem stalnega poneumnjanja nerazvitih značajev, zaslepljenih do fanatične blaznosti, ki se ne strašijo niti ubijanja. To je danes glavni opornik rasne ločitve v ZDA, zaslepljenega antisemitizma in, kar je «najbolj praktično», glavno topništvo protisindikalnega gibanja. Politično mistifikacijo Ku Klux Klana podpirajo dolarji, ki se molče pretakajo iz žepov milijonarjev nazadnjaškega ameriškega Juga v blagajne organizacije, ki se sistematično ukvarja s plačanimi ali naročenimi umori, požigi, rušenjem hiš in terorjem.

O Ku Klux Klanu je bilo napisanih mnogo knjig. Vendar so bila to v glavnem kritična dela, pisana analitično, toda pogosto brez poznavanja notranjega ritma organizacije, ki je samo v državi Georgia leta 1948 oropala življenja 111 Crncev. Pisec te knjiga je stopil v Ku Klux Klan v Atlanti, kot agent pravnega oddelka države Georgie. Njegova naloga je bila, da se ugotovi, koliko resnice je v vse pogostejših govoricah o povojnem povratku Ku Klux Klana. Njegova knjiga daje odgovor. Ku Klux Klan ni osamljen incident, temveč široko razvita organizacija, ki je odlično organizirana, ima zelo urejene finance in, na žalost, ogromno število članstva. Policaji, čuvaji javnega reda, oblačijo ponoči tunike z maskami in se pridružujejo primitivnim orgijam ali sodelujejo pri tako imenovanih «zakonskih» linčanjih v imenu svojih ukazovalcev iz Ku Klux Klana. Tudi nekateri duhovniki zamenjujejo ponoči svojo cerkveno obleko za s krvjo omadeževane cunje Klana.

Linčanja, bičanja Crncev, rušenje sindikalnih sedežev, vse to se nadaljuje. Eksplozije uničujejo hiše Crncev, toda ne pretresejo Washingtona, ki jih ne sliši.

Ceprav je bilo z javno akcijo pisca knjige članstvo v Klanu osmešeno in začasno zaustavljeno, je vendarle, kot pravi pisec, v porastu. Kennedy je v Klanu postal celo «Kleagle», kar pomeni organizator, in sodeloval v Klanovem skrajno tajnem «Kavalirskem klubu» ki razpravlja o umorih.

Njegova knjiga je eksplozivna, alarmantna in razburljiva. Pisana je kot napet roman, ki pa ima meso in kri stvarnih dogodkov. Njegovi poskusi, da prepreči ugrabitve, bičanja in linčanja, so ga večkrat spravili v smrtno nevarnost. Tudi zdaj ga iščejo pripadniki Ku Klux Klanovega «nevidnega carstva». Knjiga se včasih razživi, toda tudi vedrejše note piščevega duha delujejo zlokobno in žalostno. Škoda pa je, da je pisec dopustil, da ga tu in tam zapelje senzacionalnost opisovanja, kar gre na škodo podatkov in statističnega materiala, ki primanjkuje.

Zasluga Stetsona Kennedyja, ki je svojo knjigo objavil v Angliji, je v tem, da je razkril povojni razmah tega široko razširjenega klubu blaznih ubijalcev in reakcionarjev. Pokazal je, da Ku Klux Klan ni mrtvorojenček, temveč otrok, ki mu je oče nerazumljiva prizanesljivost, mati pa reakcija. Zasluga publicista Kennedyja je, da je pokazal, da uradna Amerika na KKK brezbrižno in ne ustljivo, kar nikakor ne more biti dober obet.

B. B.

Kino na Opčinah

predvaja DANES 23. t. m. in JUTRI 24. t. m. z začetkom ob 18. uri film:

„BENGALSKI ZAKLAD"

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO — UREDNISTVO: ULICA MONTECCHI št. 6 III. nad. — Telefon številka 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502 — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA št. 20 — Telefonska številka 37-338 — OGLASI: od 8. do 12.30 in od 15 - 18 — Tel. 37-338 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca trgovski 60, finančno upravni 100, osmrtnice 90 lir — Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 25.- din. — Tiska Tiskarski zavod ZTT — Podružn Gorica Ul. S. Pellico 1-II. Tel. 33-82 — Rokopisi se ne vračajo.

NAROCNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir. Fed. ljud. repub. Jugoslavija: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun za STO ZVU Založništvo tržaškega tiska Trst 11.5374 — Za FLRJ: Agencija demokratičnega inozem. tiska, Drž. založba Slovenije, Ljubljana Stritarjeva 3-I., tel. 21-928 tek. račun pri Narodni banki v Ljubljani 604 . T . 375 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ. Trst